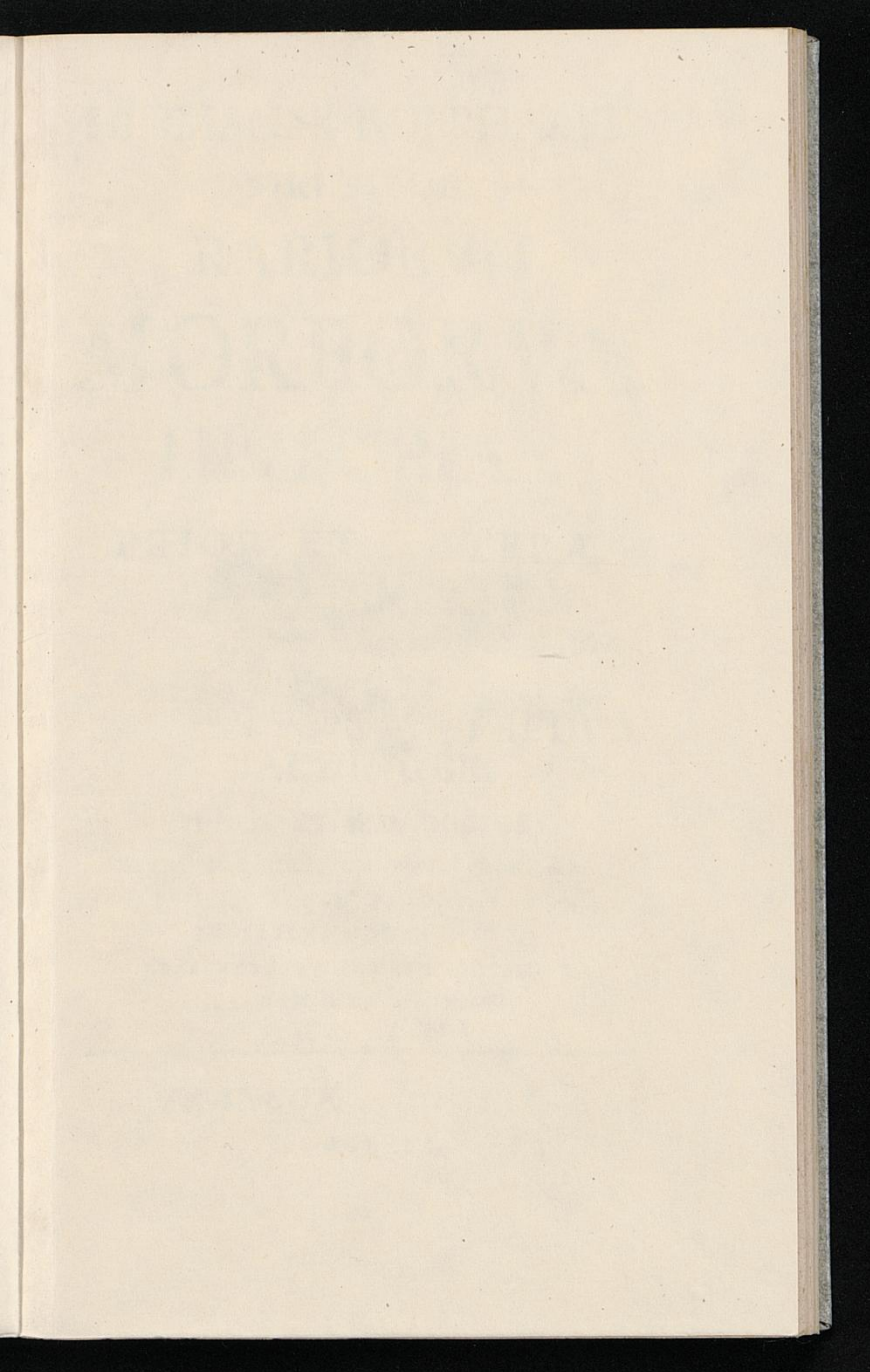

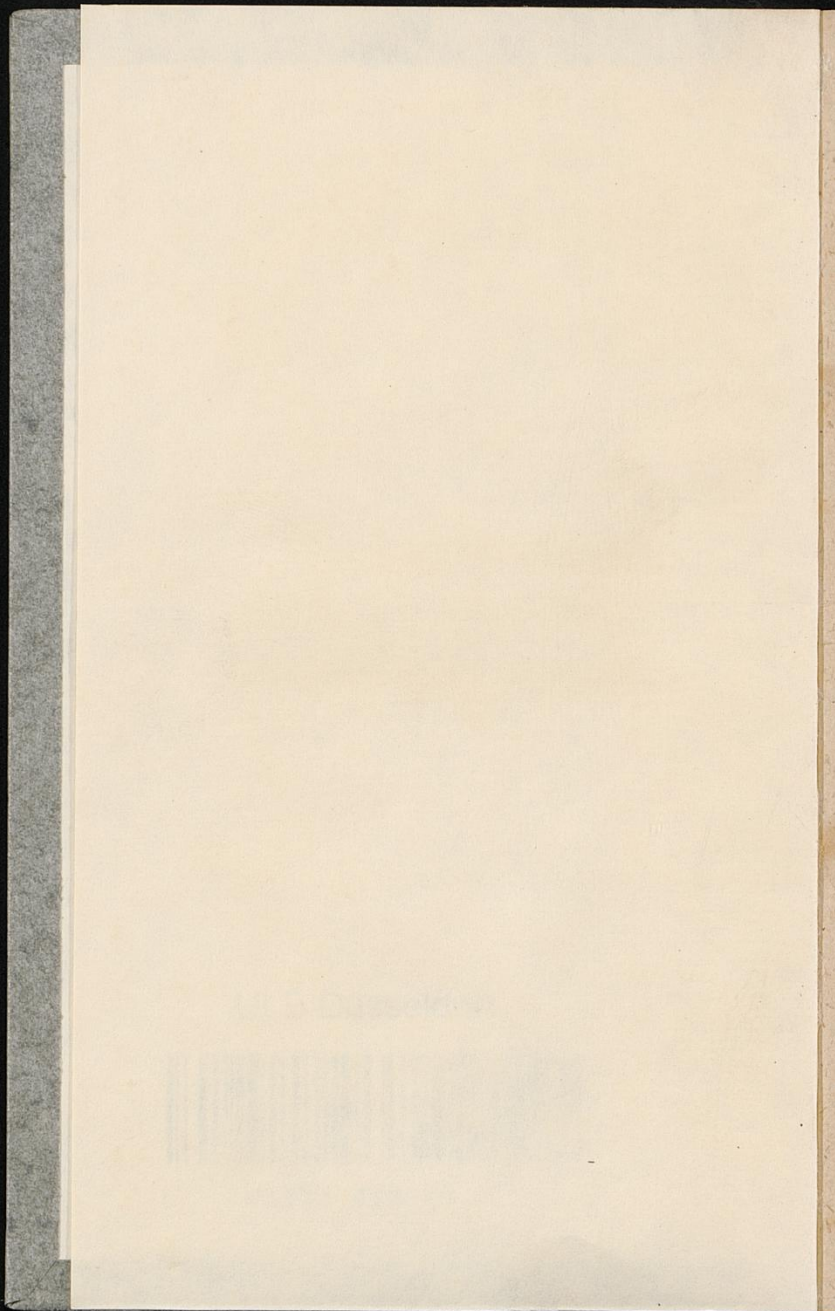
M. I
118

ULB Düsseldorf

+1372 418 01

HERMANNI BOERHAAVE,
VIRI SVMMI,
RARIORVM
MORBORVM
HISTORIAE

PRIOR ET ALTERA.

—————

RECVDI CVRAVIT

ERNESTVS. GODOFREDVS
BALDINGER,

PHILOS. ET MED. DOCTOR,

MED. THEORET. ET BOT. PROF. ORD.

FACVLT. MED. ASSESS. ACAD. IMP. N.C. ADI.

ET ELECT. MOGVNT. SOC.

PRAEFECTVRAE IENENS. PHYSICVS.

h. t. ORB. MED. DECANVS.

FRANCOF. et LIPSIAE.

MDCCLXXI.

HERMANN MED. T. 118

2te

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

VIRO CLARISSIMO
IO. CHRIST. TRAVG.
SCHLEGEL,

MED. ET CHIRURGIAE DOCTORI,
MEDICO APVD LONGOSALIS-
SENSES,

S. D.

ERN. GODOFR. BALDINGER.

Nosti, Vir Cl, me studio rei me-
dicæ eiusque incremento pro
viribus hætenus consuluisse.
Testis es, me nunquam otiosum fuisse,
sed id potius continuo labore egisse, vt
vel docendo Commilitonibus nostris
infernire, vel scribendo exteros lu-
culentis testimoniis conuincerem, non
ignorari apud nos præstantiorem do-
ctrinam, quæ nostris temporibus in-
primis mirifica cepit incrementa, quæ-

que viris eximiis debetur, qui nostra
aetate scriptis inclaruerunt. Hos vero
Viros frequenter legisse non solum ea,
quae supersunt hodie de veterum egre-
giis monumentis, sed & illorum scripta,
qui veterum exemplar sequuti litteris
aliquid lectu dignum mandarunt, me
iudice quidem, dubitabit nemo. Qua-
re quid de friuola quorundam quere-
la statuendum sit, nimium in dies co-
piam librorum augeri, ego dicere no-
lim. Persuasus enim sum, fieri non
posse vnquam, vt bonorum librorum
copia augeatur nimium. E contrario
potius multitudo librorum, qua nunc
vti licet, effecit, vt nostro tempore
omnis fere medicorum ignorantia de-
pulsã sit.

Auide nunc omnes fere medici opti-
ma quaeuis legunt scripta, & melio-
rem ex iis hauriunt doctrinam. Sed
anxie

anxie desiderantur non pauca scripta,
quae vel hodie rara sunt, vel magno
cuiuntur pretio, aliisque non raro in-
ferta maioris molis libris, vt adeo a vi-
ri boni officio non alienum esse videat-
tur, de libris optimae notae diuulgan-
dis cogitare. Fecerunt hoc omni tem-
pore viri eximij, qui propriis scriptis
magnam nacti erant eruditionis famam,
vt omnis abesset suspicio, se famae no-
minis augmentum quaesiuisset. Opti-
mus ille BOERHAAVIUS suo tempore
scripta ARETAEI, PROSP. ALPINI,
LVISINI, PISONIS, & aliorum, recu-
di curauit, vt nemini opprobrio esse
possit, si aliorum scripta iterum eden-
do litterarum studio & incremento in-
feruire velit. Spernere itaque possum
nonnullorum maleuola forsân, & per-
uersa de conatibus meis iudicia, qui
haëtenus edidi MANGOLDI, GLASSII,
TISSOTI, HENRICI COPE, & aliorum

egregia scripta; qui TIBI quoque Cl.
Vir, auctor fui, vt denuo ederes non
nulla lectu digna scripta. Satis est, non
paucos viros laudasse consilia mea, &
per epistolas me rogasse saepius, vt no-
lim desistere a cepto semel consilio.

Exhibeo nunc BOERHAAVII, viri
summi, libellos hodie rariores, qui fi-
stunt rariorum morborum, antea nun-
quam descriptorum historiam, lectu
dignissimos, vix vero in tabernis libra-
riorum venales. Occurrunt equidem
in opusculis BOERHAAVII, collectim
editis olim, sed & haec collectio non
vbiuis inuenitur, & persuasus sum, pau-
cis tantum innotuisse haecenus hos
BOERHAAVII libellos, quorum memo-
riam Ill. ZIMMERMANN renouauit nu-
per, & quos merito laudauit ille, tan-
quam summae BOERHAAVII sapientiae
specimen, qui mascula oratione de-
scripsit

scripsit in his abstrusorum morborum
symptomata, quorum causam sagacis-
simum BOERHAAVIUS, medicorum
facile princeps, ne hariolari quidem
potuit.

Spero itaque, imo confido, fore non
paucos, qui laudent consilium meum de
his libellis & aliis edendis. TE vero,
Vir Cl. publice exhortor, velis prope-
diem foras dare nouam opusculorum
KLOEKHOFII collectionem, quam an-
xie desiderant non pauci e praecipuis
Germaniae medicis. Quid enim grex
ad nos. Hunc enim turbare nolumus,
& nostra pae quisque obscurorum vi-
rorum suo indulgeat ingenio, sibi que
solus viuat, seque sapientissimum cre-
dat. Perge Vir Cl. me, vt semper fe-
cisti, subleuare, vt ceptos labores per-
ficere possim, quibus non mei nomi-
nis famam quaesiui, sed vnice studio

medico inferuire. Scis TE vehementer a me amari propter egregiam mentis indolem, & eximium TVVM litterarum studium. Noli unquam Vir Cl. deflectere a via, quam ingressus es, mihiq̄ credas, TE olim ab omnibus aequè vehementer amari, sicut nunc a non paucis amaris, qui perspexerunt iam iam, quam dignus sis, vt ameris.

Conserua mihi quoque in posterum amorem TVVM, & nullo tempore non vale. Scribeb. Ienae, d. v. Aug. 1771.

ATROCIS,

NEC

DESCRIPTI PRIVS

M O R B I

HISTORIA.

SECUNDVM MEDICAE

ARTIS LEGES

CONSCRIPTA

AB

HERMAN. BOERHAAVE.

HERMANN BOERHAAVE

PHYSICUS

ATLANTICUS

PHYSICUS

DESCRIBITIVIS

MORBI

HISTORIA

SECVTVM

ARTVS

ARTVS

ARTVS

ARTVS

ARTVS

HERMANN BOERHAAVE

PHYSICUS

ATLANTICUS

PHYSICUS

DESCRIBITIVIS

MORBI

HISTORIA

SECVTVM

ARTVS

CELEBRI NOBILIQUE
VIRO
D. JACOBO DE BYE,
MEDICO PERITISSIMO,
ET
IN TRIBVNALI HAGANO
SCABINO.
H. BOERHAAVE. S. P.

 *Descripturum me recepi, quae in
enarrato hic morbo Nos una
observavimus; promisi quoque,
missurum Tibi, quidquid foret operis. Af-
fectantem vero vix differenda me negotia
impedivere. Serius ideo, quam quidem
animo destinaveram, prodit haec historia.
Hanc dicare Tibi volui: quia debui multis
sane*

*sane de causis. Sed gestiebam simul publice
testari, laudare me, praeter caeteras Tibi
propriis virtutes, eximiam, qua polles in
arte medendi, sapientiam. Et candor quo-
que, morumque amabilis suavitas, effici-
unt, ut, cum omnibus Bonis, semper am-
biturus sim sinceram Tecum colere amici-
tiam. Vale! Lugdun. Batav. 17¹²/₁₂23.*

MOR-

MORBI
NON DESCRIPTI
PRIUS
HISTORIA.

 Multiplex sane, atque varium, qui corpora adfligunt humana, morborum ingenium, a pluribus jam seculis observatum, descriptumque habetur. Neque tamen acri profecto, & annosa, hacce diligentia omnis eorum exhauriri usque potuit diversitas. Unde quidem efficitur, tales semper ut accidant novi, quibus tunc cognoscendis nullum fatis subtile iudicium Medico sit, ut habeat Ille, & adferat, artis praeceptis

ceptis recte formatum animum. Imo vero, causae ambiguus latentis, affectique incertus loci, haerebit jam, qui alias in perspicendis, sanandisque, laudem invenerat. Frustra quoque anceps Ipse saepe quaeras tunc apud Auctores, incertum Te quod firmet; neque datur invenire aliquando, quod similis, jam olim observati, descriptione, absconditam recentis mali indolem manifestare Tibi queat. Quotusquisque enim ille inter Medicos, qui, ignotum sibi morbum dum tractat, requiescere fugiat, donec tecti illius rationem, atque latebras, liquido perspexerit? Enim vero, Medice, qui occurrit novus, atque obscurus, Tibi morbus, post mortem modo ferus a Te cognoscetur; neque vel tunc etiam, nisi incisum defuncti cadaver, exacta cum cura perscrutatus fueris. Sed rari occupatissimos inter Clinicos, haec qui velint, aut & recte possint talia agere. Si vero alii dantur inter Medicos, quibus idoneus & promptus ad haec animus, cupidis tamen & peritis vix patet aditus. Necessario igitur fit, ut, qui casus inciderunt olim, parum juvent posteros; sed maneat hos eadem, quae urferat priores, ignorantia. Praecipue quidem, quum praeterea plurimae, atque a peritissimo quoque artis Professore conscriptae rite, tales observationes, inter relictas saepe neglectae chartas, pereant quotidie, atque sepe-

sepeliantur. Ad omnia vero haec artis incommoda haud datur aliud, quod proffit, remedium, nisi nova prorsus, atque omnino singularia, quae quis observaverit, ipse evulget. Quatamen in re ita se gerat requiritur, ut adeo hic plana sit historia, quae perlecta non patiat dubitare lectorem, quin, quae descriptae eadem jam forte offertur, extemplo cernatur eidem convenire tam evidenter, ut ex praeterito praesentem jam cognoverit. Omnia ergo, quae ad casum utcunque pertinent, recitare oportet; ne minima quidem neglecta re, de qua severus Censor jure adhuc quaereret ad intellectum mali. Simul in primis sic agendum cauto est ab eo, cui datae partes rem enarrandi, ut incidentium nunquam turbans ordinem, secundum rerum vicissitudinem cuncta ordinet, suisque accidentium singula quaeque locis assignet.

In communia artis bona symbolam me dare exposita coëgit ratio: & quidem describendo morbum atrocissimum, cujus vis major properavit fata Magnanimi HEROIS, ILLUSTRIS, NOBILISSIMI, VIRI, IOANNIS BARGNIS DE WASSENAER, DYNASTAE ROSENBERG, ARCHITHALASSI REIPUBLICAE, & aggerum Rhelandiae Praefecti. Fuit enim singularis adeo tota mali indoles, tamque violentus impe-

impetus, atque detestata crudelitas: ut forte inter omnes rei Scriptores Medicae alterum parem casum, haud temere reperias. Utinam optanti daretur hoc praestare, ut rei descriptae memoria liberare deinceps hos posset, quorum fatalis calamitas acerba quoque hac forte urgebitur! Sed tristis confiteor, nihil tanti, tamque praeclari, eventus, a labore hoc meo sperandum. Id tamen scio, recursum postea Medicis morbum cognosci inde certo posse. Bonus igitur Medicus immedicabilis mali exitum funestum praevidere certus poterit: unde, juvare licet nequeat, non ignarus utique cavebit laboriosa, sed nocente, opera malum aegro aggravare; neque in re impossibili frustranea se sollicitudine exanimabit ulterius. Serviet exemplo describendae historiae morbi, ut, mea quidem sententia, hanc concinnandam artis regulae distant. Simul eadem opera constabit saevi casus ratio, quidque hac in re, & per quos, actum sit. In splendida scilicet persona, quae toti reipublicae in oculis geritur & pectore, nemo Medicus suam periclitari famam cupit; sed rei potius gestae rationem palam reddere: quo constet, arte malum majus refutasse invalidae medicinae auxilia. Quidni tollatur denique & eo ipso peccandi ultra occasio malignis saepe nimium, & acclini-
bus

bus falso, alienorum casuum commentatoribus. Una his ea placet voluptas, quam ex ambiguis, & suspiciosis, rumoribus, in vulgus sparsis, atque eundo dein crescentibus, ficti pravique tenaces capiunt. Corrupti interim iudices male verum examinant. Omnes hi veriora haec recusare nullo poterunt obtentu. Haec ego si tulerim praemia laborum, contentus mea mercede, recedam.

Pulchrum a natura, atque staturae eximiae, corpus liberalium fere omnium exercitiorum genere, jam a puero, firmaverat: ut hinc sanitate semper illibata frueretur. Neque felicem hanc valetudinem, roburque naturale corporis, unquam labefactaverat luxuria, neque desidia resolverat. Primo natus in sua patria loco, semperque Principes inter Viros versatus, non potuit intra naturae fines vitam exigere; aut frugalitatis leges exactas ubique severus observare. Quis enim ita ageret, qui semper cum Primis esset una, cujusque talis vita, ut obsequens horum studiis, amicisque deditus, nec illorum cuiquam adversus? Nisi austerae tetricae sectae cultor haberi vellet. Verum tamen, proprio quoties licebat more vivere, sobrius omni carebat excessu, animi semper culturæ, atque assiduo exerci-

B tio

tio corporis, cum cura se dedens. Quare & laudabili gaudebat temperatione humorum, neque majori fuerat morbo obnoxius. A multis jam annis, crus perfregerat, atque multa inde mala passus infirmior hanc partem experiebatur, sanus cætera; nisi quod anginam sæpe in juventute expertus fuerat. Una quotannis, longo jam tempore, podagra per stationem hybernæ artus occupaverat; violenta equidem illa, & pertinax, neque sueta unquam, absque insigni ad articulos superstite debilitate, recedere. Eam patientia levior facere, neque jactatis exacerbare & noxiis plerumque auxiliis, abstinentia exquisita, blando tepore, atque quiete, lenire, & pacare, sapienter studebat. Speculabatur interim acerbi mali ortum; utque acri erat, & penetrabili pervidendis rerum causis, multoque usu exercitato ingenio, collegit, epulis lautioribus, liberaliori usui vini, atque defectui exercitationis, suum hunc deberi morbum: memini audire me sæpe sic dicentem. Neque species huic sententiæ veri aberat: semper quippe ex his gravari sibi superius ventriculi os persentiscebatur, & quidem de una tantum hacce re conqueri sæpe numero, sed ea modo occasione, solebat. Incidit etiam, ex eadem hac causa, in hanc sententiam, ut putaret, nullo tutiori remedio, cito simul,

simul, & certo, natas hasce cruditates auferri posse, atque inveterascenti jam malo radices praecidi, quam repurgato statim, si quid hanc in partem peccatum fuerat, per leniora vomitoria ventriculo. Placuerat dudum explorata ad haec radicis Americanae virtus, quae Ipecacuanha Pisoni, quam copiosa ex Cardui infusu parata aqua iuvabat. Idem tamen vero & solo Cardui Benedicti liquore hunc ad effectum utebatur. Semper tamen difficilius longe tunc vomere assuetus, quoties sic instituisset, omnino facilius, quando radicem quoque assumserat. Ergo, postquam huic jam dudum remedio crebros per usus assueverat, semel iterumque accidit, ut idem intempestive admodum, atque in ipso quidem articularis mali insultu, imprudens repeteret. Summi tunc inde dolores ad viscera, cruciatusque intestinis haud facile placabiles, obvenerant. Monitus inde ab Amicis & Medicis, temperaret sibi a crebriori hac vomendi violentia, ne quid majoris forte exinde eveniret, semper regeffit, a nulla re tam feliciter se levare, nec benigna virtute saluberrimi remedii carere posse: quum semper salutare, & successu pulchrum, id sibi comperisset. Eratque forte hoc unum, in quo necessariis suis disfidens, atque a Medicorum consiliis recedens, suo in his se consilio regebat, in cae-

teris raro opinionem aliorum sententiae suae postponere solitus.

Atque haec debui praefari ante enarrationem mortiferi mali: ut, quicumque hanc evolvat, sciat omnia, quae industrius Medicus forte discenda putaret ex historiae Medicae lege de causis morbum antegressis, quas latuisse jam pridem in corpore suspicaretur. Ideoque addere malui, quae elegans Censor supervacanea repudiaret, quam omittere quidquam, quod alter scitu ad hoc negotium putaret necessarium.

Accidit itaque vigesimo nono elapsi nuper octobris, ut sesquiprima nocturna ad aedes meas venerit Nobilissimus atque Sapientissimus Dominus, JACOBUS BARO DE WASSENAER, Reipublicae Lugdunensis Consul, moestissimo maximeque perturbato animo rogans, vellem ire una ad GERMANUM Ejus JOANNEM. Percussit ilico animum! Quid rei esset, percunctanti profusus cum lachrymis ajebat, hunc suo in praetorio Rosenburg luctari cum morte; aut vel jam obiisse, si qua fides tristi, sed turbato, esset habenda nuncio! Nec mora, pernicibus vecti equis quam eo pervenissemus, invenimus Virum Illustrem suo insidentem lectulo, ut erecti quidem sedentis haberet
spe-

speciem, flexo tamen antrorsum, & declinante sic corpore, ut deorsum vergeret, itaque abdominis viscera, & diaphragma, pressione hoc ex situ nata intra thoracem appri-meret. Incommodum hunc Aegrotanti situm ut tueretur, a tribus famulis assiduo sustinentibus juvari debebat, & contineri: omnis enim alia corporis positura augebat immaniter dolorem, quo discruciabatur, ut intolerabilis prorsus evaderet; omnium tamen maxime, si conaretur extendere, atque erigere vertebrarum feriem. Quare nec supinus, neque pronus, aut in alterutrum latus poterat decumbere, longè minus federe erectus. Spectaculo perculsus! memor quippe, quam heröica constantia acutissimos dolorum ferentem saepe fuisset admiratus: quando enectus fere horum violentia, tacitus, seseque cohibens, crudelitatem summam acerbissimae podagræ sedato pectore concoquebat. Spectabatur satis doloris vehementia. Sed magis, quoties ineluctabiles audiebantur gemitus, quos invicto animo vis mali suprema exprimebat, obnitente frustra, & comprimere conante, patientia. Unum erat tristi hac rerum facie, quod me recrearet, atque reficeret; praesentem videbam Nobilem Virum, & Medicum Clarum, JACOBUM DE BYE, cujus eruditionem, summamque in arte prudentiam tota laudat patria, a

quo optima quoque hoc in casu sperare praesidia licebat. Ingresso igitur mihi, atque salutanti, dum erigere se paululum, dexteram offerre, blandasque resalutantis voces reddere, conatur quam humanissime, ad minimos motus, & ad singula verba, deficere videbatur prae exacerbatione aucti ad haec doloris. Tentabat dein exponere Ipse, sub quo gemebat, morbum, nec potuit: intendens se ad conamina quaeque cruciatuum immanitas intercipiebat spiritum. Ut aliquoties in haec erumperet; cogita Boerhaavi, quae meam expugnent patientiam tormenta, gnarus es, quo animo dolores olim tulerim! Cogita, quae sit vis, cujus magnitudo lamenta vocalia mihi, nec supprimenda, extorqueat! Equidem impossibile videtur, tali hominem cruciatu affici posse! Durum videre, & audire, haec coram! crudele, si ultra sciscitando causam dedissemus malorum exacerbationi. Requirere visum potius ex Eruditissimo Domino FRANKEN omnem rei historiam. Ille enim, dum unici, quem habebat Illustrissimus Archithalassus, Filii generoso pectori summa cum felicitate eruditionem, sapientiam, & virtutem, infundit, domesticus Illi vivebat; Praesens ille toto mali tempore, intentissimo in omnia animo, atque ad omne auxilii genus praesto, fuerat. Rogatus ideo, audiente
omnia,

omnia, & singula quaeque confirmante, Nobilissimo Aegro, historiam Nobis integram enarravit.

Triduo ante morbum epulatus paulo lautius cum amicis, abstinencia deinde severiore excessum qualemcunque correxerat. In ultimo prandio, ipso invadentis morbi die, de jure carniū, in quo oleraceae incoxerant herbae, aliquid sumsit; attigit & parum de brassica alba cum ovilla inibi elixa; gustavit modo & de spinachia & glandula Thymo vituli leniter frixato; de anate plusculum comedit, coxam inde & carnem de pectore capiens, tum alaudas binas, parvamque intritae ex pomis copiam; frustulum pyri, uvarum tantillum, & panis, ex bellariis assumens clausit prandium, in quo parum cerevisiae, vini mosellani modicum, biberat. Toto dein pomeridiano tempore ab omni merenda, potuque, penitus abstinit. Equitavit cum Nobilissimo Barone, filio suo, hilaris, recte valens, sentiens nihil, nihil suspicans, mali.

Ubi ab hoc exercitio, quod optime cesserat, reversus, more suo perstitit incoenatus. Dimidiata vero decima vesperi exhaustit de aqua tepida, in qua Carduus Benedictus intabuerat prius, quantum tria capiunt potoria

ria porcellana, quae *Spoelkommen* Belgis solent dici. Causam rogatus regessit, onerosi quid molestare os ventriculi superius, quod eluere vellet: quum consuetum jam pridem ibi malum referret, semperque peracto illud vomitu ablatum fuerit. Vomuit haud diu postea, neque tamen facile satis, nec satis multa. Sumisit ideo mox post haec, quantum quatuor talia continere queunt vasa, de eodem liquore amaro Cardui. Tanta interim jam copia plenus haud evomit tamen; novum protinus parandum jubet, miratus moram, putansque largius infundendo expeditius se haustos redditurum potus. Verum in sella dum sedet interim, atque provocare tentat vomitum, nihil usque percipiens aliud mali, clamorem subito horrendum tollit, ad quem exhorrescentes advolant domestici, querentemque audiunt, circa ventriculi superiora ruptum sibi quid, dilaceratum, aut luxatum esse. Addebat, acrem exin adeo dolorem insurgere, ut praesentem, & inevitabilem omnino, mortem jamjam instare, quam certissime, quam vividissime, sentiret. Meliora omnia sperare monent praesentes. At ille respondit, in pauca modo vitam temporis momenta duraturam, quae in imis suis penetralibus usque adeo validis tormentis urgeretur, ut praesidii nihil ab arte haberi possit, neque aliquid

a natura solatii; nullis vero, vel quaesitissimis verbis, dici posse, quae mutatio, quis cruciatus, pectus exagitarent intus. Suadebant ideo, accersendos ex templo Medicos, atque obnixè efflagitabant omnes, faceret ipsis hos convocandi facultatem. Supervacaneum id fore dixit: neque enim posse eo tenus vitam trahi, ut spirantem invenirent vel festinantes; sed & adversus hoc malum, quod corrigere omnino nefas, nulla opitulatura esse blandimenta Artis vel praestantissimae. Unum superesse, ad quod fides ipsorum profutura foret, & auxilium, unum id serio se petere, ut in duplicatos componerent poplites afflicto corpus quam ocyssime: ut supplex, & humilis DEUM venerari, Ei obnoxium se dedere, Ejus salutarem implorare opem, possët. Maturare enim suos impetus usque adeo festini morbi pernicitatem, ut & sola haec iam necessaria brevissime impeditura foret. Obsequiosi paruerè ocyus, fuisque Ille ad NUMEN SUPREMUM precibus, jactato interea per cruciatus corpore, positus statim in lectulum fuit. Manare jam frigidus gelidos per artus sudor, tristisque occupare ora, manusque, pallor, deficere subinde arteriarum micantium pulsus. Ad haec Ipse petebat, frigentis ut corpus perfricarent undique calefactis ad focum linteis, caputque perfunderent & pe-

Etus liquidis herbarum traumaticarum odoribus, simul fragrantia praecordiis fomēta largius ilico apponerent. Quibus assiduo, feduloque ex voto Aegrotantis peractis cedere nescius restitit morbus. Imo vero multo saevius omnia insurgere, atque festinare in exitium. Quo quum res Ejus loco esset; interimque nox intempesta, ipsaque locorum, unde evocandi erant Medici, distantia, auxilii inopes & consilii redderet praesentes, post semihorii elapsi spatium bibit de oleo ex olivis presso uncias quatuor, irritataque per intrusum digitum gula, aliquid ejus evomuit aquae Cardui permistum; poposcit denuo binas ejusdem olei uncias, hausitque ilico, sed de eo haud modo reddidit nihil, ut ne quidem ullam inde nauseam persentisceret, incremente interea semper dolore. Dilapsa erat ab hoc negotio peracto hora dimidiata, quum de generosa, & medicata, Gedanensium cerevisia (quam *Foopenbier* vulgo appellant) calefacta prius uncias epotavit quemadmodum sex. Hanc tamen ipsam, nulla commotus nausea, retinuit, ut & cuncta, quae deinde accepit. Talis rerum facies erat, haecque gestorum usque ratio, quando Celebris Medicus DE BYE Haga vocatus, primo accessit; qui omnia recta secum via reputans, prudens censuit, sola per levissima agendum remedia;

mol-

molia ergo avenae ptisanaria obtulit sorbenda, a mollibus scilicet hisce malo lenimen sperans, quod exasperatis partium nimio vomendi impetu offensarum nervis, plausible sane argumento, colligebat. Sed & fomenta simul ex lacte & farinaceis parata quam blandissima, tepesacta praecordiis obduxit; quae omnia certam promittere spem salutis videbantur: atque ipsa haec agenda dum curantur, jamque aliquo essent, sed frustra, applicata tempore, ingressus ipse, ut exposui prius, omnia ita reperi.

Audita ergo casus tristissimi, atque eventus rerum gestarum, historia; quae ex omni adferebantur parte, recte perpensis; acerrimam adhibuimus mentis intentissimae aciem, ut perspiceremus atrocis adeo, & subitanei, doloris rationem prius, quam agitare audeamus de offerendis remediis: quum nisi huic potissimum operi institerimus, tutus ad haec ipsa, nisi a cognitione causae, aditus ne dari quidem possit. Singula excutientes haec in ipso Aegro deprehendimus. Interiora oris, qua in fauces usque patet, naturali humore rite colluta, optima hic sanitatis absolutae signa dabant, neque in colore, aut habitu partium inibi conspicuarum, nisi bonae salutis notae; nauseae nihil penitus; vix ullus ructus; & non erat, si quid flatuum
forte

forte eructaret sursum, alienus, aut ingratus, sapor, qui linguae sensum offenderet; quin & ventriculus, haudquaquam repugnans, cuicumque potui ingerendo paratus, facilis ad oblata quæque; nec reluctabantur fauces degluttoni, neque ullum inde patiebantur incommodum; sitis non urgebat; nec audire erat vel levem de anxietate ex aegrotante ventriculo querimoniam; singultus aberant & in toto sane mali decursu; pertractata jam hypochondria, & praecordiorum loca, tumidi nihil, aut dolentis, nihil ad tactum renitentis, durive exhibebant; erat & naturalis, & dimissa commode, urina; spectata vero, quam per vomitum rejecerat, materies nullum prae se ferebat indicium maligni, infuetive, referebat quippe perfecte eorum, quæ ingesta fuerant, indolem.

Toto calorem temperatum corpore aequaliter diffusum, hoc tempore deprehendimus, absque aestu, aut excessu frigoris: nisi quod vehementia exacerbati identidem cruciatus syncopen minaretur, atque adeo frigus eo temporis articulo efficeret majus, quam pro ratione tantæ agitationis, dolorisque, expectandum videretur; erant etiam aliquanto imbecilliores quidem arteriarum ictus, constantes tamen, fatisque unius modi,
uti-

utique ostendebant nec febris, neque inflammationis vel levissima signa; spectabatur & respiratio facilis, lenta satis, aequabilis, vox simul naturalis, placida, constans, expedita, si caveret modo inter loquendum flexus corporis, & septi agiliores motus, ipsa suspiria rogatus duxit profunda, lente reddidit, repetivit, absque doloris exacerbatione, nec recordor vel semel toto in morbo audire tussim; & suus adhuc constabat micantibus oculis nitor, atque naturalis etiam in vultu color; actiones mentis deficientes nunquam, neque aberrantes; arbitrarii partium motus prompti, nisi quatenus dolorum aucta ex illis vehementia hosce prohibebat.

Unus igitur occurrebat explorantibus, de quo omnis lamentatio, dolor; atque inexplicabilis prorsus mutationis cujusdam in situ partium, intra pectus, sensus. Quem quidem, utcunque nos omni modo investigare, mus quaerendo, aliter describere non potuit, nisi dicendo, manifestissime persentiscere se naturali sua sede motas esse in thorace suo partes quasdam. Dolorem vero, quem ferebat, definivit quam appositissimis sane verbis; quod esset nempe acutissimus; veramque dilacerationem membranarum, quibus sensus inest exquisitissimus, quam saevissime exprimens; summus; perpetuus; ne mi-

mi

mi quidem articulo temporis quiescens, vix unquam de summa acerbitate tantillum remittens. Sedem huic fixam in mali principio unam semper assignabat quam distinctissime, eum assiduo locum indicans intra pectus, ubi fere committitur stomachi per thoracem delati finis principio ventriculi supremo, altius tamen paulo ostendebat accurate, quam ut possemus credere, diaphragma ipsum dolere. Verum, progressu postea magis morbo, clamabat, sentire se vividissime, quod a prima designata pectoris interna plaga, dolor aequè violentus retrorsum se extenderet jamque dorsi etiam regionem occuparet, haud minus ibidem, quam antea in origine sua, desaeuens. Denique, ante fata tandem querentem summa cum commiseratione audivimus, diffundi acerrimos dolores a loco ad dorsum discruciato utrimque per latera thoracis, imo & ultimo per omnem hujus internum ambitum: ita tamen, ut priori loco levaretur ne hilum, dum diffusior per latiora se & nova spatia prorogaret. Neque affirmare neglexit toties rogatus a nobis, latitudinem dolentis mali de exquisita acerbitate in qualibet parte nihil demere. Integro quin etiam decursu mali constanter commemorabat, non alia re acrius incendi cruciatuum ignem, quam flatuum nisu; prorsus, ut ventus inde erumpens ex ventriculo haud
ten-

tenderet sursum, sed suffocatus quasi vivas paulo post partes quam crudelissime dilaniaret; neque minus inflammabatur idem, quotiescunque retro flectere, vel & erigere vertebrae dorsi conaretur.

Haec ea sunt omnia, quae anxia cum diligentia reperimus, quaeque forte nimia cum cura enarrata quis repudiet. De industria sic instituti agere: ut recitatio haec ita referret omnia, quemadmodum contingere, Lectori meo, quare omissum nihil, nihil, praeterquam quod ipsa res habuit, superadditum, aut exaggerando amplificatum.

Vos ego jam, salutaris Professores disciplinae, si forsitan perlegere haec non dedignamini, rogatos serio, & quam officiosissime, velim, paululum hic ut subsistatis! Velitis, oro vos, circumspicere ad omnia perpendere fidelem hanc historiam! Omnia, quae speculantibus offeruntur, signa prudenter consideretis! Hoc mihi dare si placet, utar permissio, atque petam ultra, statuatis jam ex his de natura hujus mali, cujus modo intellexistis originem, progressum, apparitiones. Ubi & illud impetravero, dicite, quaeso, mihi, quidnam demum sit illud, quod latens hic intra thoracis adyta abnormia haec effecta producit? Pronunciate se-

cun-

cundum leges excultae artis severissimas, quatenam definita pars sit ibidem, quatenam horrida mala patitur? exercete ingenii aciem, ut, sed priusquam sequentia evolveritis, sponte vestrae perspicientiae vera super his, & certa, invenire possitis!

Nos utique ambo contemplabamur undique tabulam, quae omnes hujus tragoediae partes nimis vivide exhibebat; sollicitissima simul & intentissima mentis curaolvebamus cuncta, quae attentae se cogitationi ingerant. Fundamentum quaerebamus inconcussum, tutumque, quo subnixa intelligentia incogitare posset finem invalescenti malo, extricata scilicet prius involutissima tantae calamitatis causa. Sed, proh dolor, quam nos incassum versabamus omnia neque enim circumspicienti in densis tenebris animo apparebat ulla morbi species, ad quam referendum hunc perspicere possemus. Inflammatio sane, saeva alias tormentorum genitrix, incusari hic non poterat: nulla ejus se manifestabat nota. Quis ausit suspicari, diaphragma, pleuram, mediastinum, pericardium, cor, pulmones, oesophagum, intercostales musculos, vel adnatos externe costis, phlegmone affici? Qui sedulo mali historiam descriptam prae oculis habet, cautusque est signorum observator? Nemo, si quid in his
veri

veri cerno. Transvectis ergo hanc plausibilem ignaris apparentem, sed refutatam penitus causam cruciatuum, eo flectere incipiebat animus, num forsitan tumoris alicujus assurgentis mole distenta nervosa quaedam in pectore membrana dilacerationis excruciante sensu crudelia haec symptomata generaret. Sed nullum genus tumoris occurrebat, aptum natum quod esset effecta edere omnia, tamque celeriter, quae observabantur; neque vero ex praegressis ante morbum quidquam notabatur, quod vel suspicionem talis rei posset movere; nisi acuta saeviret phlegmone, quae jam remota prius fuerat ex ipsa sedula mali observatione; luxatio autem admitti non poterat: quum firmas vertebrae suo quaeque spectarentur loco; molliorum autem in pectore partium propria ex sede secessio distortionis sensum, neutiquam vero mortifera illa tormenta, valebat procreare. Ergo supererat unum tandem illud, quod toties olim dolorum atrocia citissime humanam destruxit vitam, truculenti scilicet veneni lethale virus, & vis ignea. Solum illud videbatur intelligi posse immanium adeo phaenomenon omnium causa sufficiens. Verum enimvero dum sedulus curae omnia Scriptoribus commemorata Toxicorum genera percurro, reperi ne unum, quod foret efficax descripta prius

efficere. Quum enim muneris, publica mihi auctoritate impositi, ratio exigat a me, haec ut paulo accuratius cognoscam, historiam adeo virulentorum intuitus ut excutiam, haec ego profequi annisus dudum fui opera non perfunctoria. Ut vero animum verterem per omnia, non mihi fidelis suggestit memoria ullum ex his, cujus lethifera ita invaderet, ita procederet, actio, aut vel levi assimilatione hujus referret morbi symptomata. Ita, dum lustramus notas dolorum causas, occurrit ne una, cui tribuere fas sit praesentis originem. Incertus ergo nobis, vagusque, per varias rerum species diducebatur animus, circumspiciens sollicitate ad omnia, inveniens nusquam, quod tuto arriperet pro vera mali causa. Tandem credebatur quam maxime hanc ad rem pertinere contemplatio familiaris dudum podagrae. Hujus quippe immanis toties, quoties introversa defaevit rabie, detonat in interiora crudelitas. Nimis vero erat utrique nostrum perspecta anomali hujus morbi indoles, quam ut eam quoque pro origine aegritudinis auderemus fidenter arripere. Etenim parit huc delata ineluctabiles quidem anxietates, atque toediosissima aegrimoniae fastidia animo aegro imprimunt, dolores vero subito enormes adeo nunquam sano excitat; sed lento gradu incedens languore tardo debilitat

bilitat prius, in dolores deinde infestos infurgens, tum quoque partium actiones vicinarum impedit. Eorum vero omnium nihil quidquam videre erat hoc in casu: unde &, hac re recte explorata, & spectata undique, anceps primo, imo & inflexus haud parum in hanc partem, animus induci nequaquam potuit, ut & hinc derivaremus hanc calamitatis originem.

Ambiguus ita nihil illuxit! occurrebat ne unus, inter notos, morbus, ad quem assimilatio ex imaginis convenientia hunc referre poterat in dignoscenda specie. Unum hoc certum, esse dolorem, subito ortum, summum. Illum ferri posse diu, absque tamen vitae discrimine, solus si est, & inflammatione liber, tota clamante medica historia, ne quidem in principio statim summa metuebamus; de me, ita ut confitear, candor exigit: Neque enim, librans cuncta, prudenti cum ratione videbam aliquid, unde futuram subito mortem timendum apparebat. Neque erubui sane vel ita praedicere, postquam primo cuncta examinaveram: atque eventus postea docuit, dolorem haud fuisse subitae mortis, sed aliam longe, causam.

Quamvis vero ancipites omnino in dignoscendo haerebamus malo, coacti tamen fui-

mus, prompta tentare in auxilium dolorum remedia: virulenti enim tormenti immanitas, & metuenda partis laborantis ex tanto malo pernicies, haud patiebantur moram. Collatis ergo inter se, & petitis undique, consiliis, deliberatum fletit, ea maturius exhibere, quae impetum vitae in obsessas partes compescunt, solvunt pressa, distenta laxant, mitificant acria, & irriguum totum reddunt humoribus corpus. Quid enim magis conveniens sedando, quacunquē demum sit natus causa, dolori? Salubrius quid habetur, quid tutius, in robusto, atque sano caeterum corpore? Quum grata igitur nobis, sed fallax, spes blandiebatur, dictum factum, missus de mediana dextra sanguis ad uncias quatuordecim, ita quidem languescere ut inciperent pulsus arteriarum. Sed ne sic tamen vellevisime de rigore crudelitatis remittebat dolor, licet minarentur syncopen arteriae. Adhibitus statim largior juris vitulini insulsi, ut nervis laesis amicissimi usus, & sic tamen exacerbescant dolores acrius. Tepida applicabantur cruciatibus fomenta, quae ex mollissimis farinaceis & lacte blando constabant, atque leni tenebantur actuosa tempore, nihil proderant. Sed neque laudata toties blandimenta dolorum, quae ex lento avenae, scorzonerae, & Sisari, lacte eliciuntur, epota juverunt; contra vero & suavissima

fima haec, quoties ventriculum versus deferebantur incitabant abominandi tormenti saevitiam. Haec acta, his frustra pugnatum; nec enim profecimus, pertinax constitit, nunquam cedens, dolor, usque in matutinam quintam; quando urgens negotiorum multitudo me discedere coegit ad aliquot horas; postquam prius steterat nobis, sibimet parumper naturam committere, neque urgere nimis haud modo frustraneis, sed & ut videbatur, nocentibus medicamentis, licet lectissima, credo, & Tibi, mi Lector, laudentur. Speratus aberat conatibus eventus, contra vero fluere tota & retro sublapsa ferebatur spes. Interea multo magis jam, quam modo prius, horrescebamus obstupefacti absconditam insueti morbi indolem; ut, ante discessum uterque utrumque interrogantes neutri potuerimus respondere aliquid, quod manifestaret latens malum. Luctatus ita deinde Nobilissimus HEROS in matutinam octavam, usus subinde haustu ex decocto parato de floribus papaveris erratici, atque verbasci; radicibus scorzonerae, sisarique, seminibus avenae & papaveris albi, cum aqua, in quo dein Fernellii syrupus de althea largius quoque erat dilutus. Unde nihil accepit solatii. Attamen anodynum mitius occurrebat nullum. Fidelissima interim, & sapientissima, aderat cura

peritissimi Medici DE BYE, qui in finem vitae praesens semper adfuit. Ille autem hoc tempore observabat, ex pertinaci incrementis tormenti violentia sola, deficere, & labi, actiones vitales, caeterum nullius novi accessione symptomatis dilucidius apparere morbum. Quare scripta tunc ad me de praesenti negotio epistola monuit Vir optimus, proposuitque, in re adeo anticipi, summopere simul urgente magis magisque, nunquid periclitandum esset, quidnam forte boni altera efficeret venaesectio, potissimum quidem, dum arteriarum ictus crebriores jam, & paulum fortiores, insurgerent, atque inspectus etiam, qui prima vice fuerat eductus, cruor, tenaciori, atque subviridescente crusta tegetetur. Movebat igitur sperata doloris remissio, ex debilitata ulterius vitae actione. Neque a parte Aegri obviare quid credebatur: dum paucas modo ante horas valido corpori illibata consistisset sanitas, neque evacuatio ulla, una excepta prima missione sanguinis, vel minimum vires labefactaverat, interimque assumpta, nec reddita, auxissent bonos, haud diminuissent, humores. Deliberavimus ergo, ut solveretur denuo, & statim quidem, vena; ita tamen, ut prius injiceretur clyster paratus ex unciis IX. emollientis ad clysmata decocti, quod pharmacia ha-

bet

bet recentior Leydenſis, falis gemmae drachma una, fyrupi Altheae Fernelii unciis duabus; quotentaretur pariter, an hac forte via toties affectatum fruſtra levamen pertinaciſſimo poſſet adferri malo. Conſultum etiam habitum fuit, ut pergeret porro anodynis uti atque emollientibus internis, qualia uſque ſuſſerant. Ne vero credat quis, neglexiſſe nos incuria, aut ex oblivione omiſiſſe, narcotica! imo vero haec recte conſideravimus, num utilia forent ad hocce mali genus. Sed graves movebant nos rationes, ea ut hic repudiaremus. Quarum ſane potiſſima nobis ea videbatur, quod opii nota virtus omnes inhibere ſoleat evacuationes, una quidem inſenſibilium perſpiratione exenta, vomitum utique, alvi fluxum, urinae evacuationem quam maxime, impedire. Nobis vero hic erat tractandum plenum corpus, differtum penitus humoribus aſſiduo, nec parva certe copia, per tot horas jam ingeſtis; quorum interea nihil fere redditum fuerat haecenus. Hos igitur omnes retineri expaſo quidem, ſed conſtricto per convulſionem utroque in ventriculi orificio, ſtomacho, cogitabamus, ut qui hujus eſſemus rei quam certiſſimi. Sed quam falſo! protinus omnia ita peracta ſunt, & clyſma tunc injectum ocyus ſolvit, & commode, alvum, ſubduxitque fatiſ, qualia de-

cedere solent recte valentibus, excrementa corpori; sed nihil inde compertum est auxilii. Hora dein nona ante meridiem, haud ita diu ab effectu Clysteris, pertusa iterum vena dimisit sanguinis decem uncias. Sed neque & hinc vel fuit mutatus dolor. Contra diri magis dolores discruciabant, nec pacare erat horum saevitiem per placidissima quaeque remediorum. Haec ille considerans, inter atrocia dilaniationis tormenta, composito profecto, & sedato, pectore, nec ignarus, neque venturi incautus, domestica ordinare, amicis suis atque necessariis extremum valedicere, DEO resignare data, constantique asseveratione praedicere, ope humana nihil ad hoc malum solatii afferri posse, caeterum velle se agere, patique, quaecunque vel fortuita Medici suaderent.

Accedentem rursus me pomeridianater-
tia amicissime excepit, atque salutavit, ut
semper, quam blandissime, statimque cer-
tum fecit simul, quam omnia expertus esset
irrita, quamque certa brevi instaret jam, &
quidem unice optanda, mors; si vero super-
esset quid in arte necdum tentatum, quod
crederetur profore, paratum se, qui spe
finis vel durissima quaeque ferret, atque in-
certum quoque vel anceps experiretur, Ca-
rissimo

rissimo se id debere pignori, caeterisque con-
fangueis, ut intelligerent, fieri quae po-
terant, fuisse facta. Vidi tunc, quum omnia
haec proferret quam mitissime, praesentem
jam instare mortem! Ast aequae interim &
jam obscuram acerrime dolui diagnosin! uri-
nae ab aliquot horis nihil demittebatur am-
plius, nisi quod pauculae conatu magno, ne-
que sine urentis ardoris sensu, guttulae ex-
primerentur. Deficiebat plurimum debi-
litate jam, & oppressa, cordis, arteriarum-
que, actio. Citatus quoque anhelitus, atque
interdum fractus, suffocantis quid & interci-
pientis spiritum, ostendebat. Frigebant
extrema cum pallida mortis imagine. Mens
bona. Et tum quoque priori idem datus cly-
ster extemplo alvum solvit; cedere nescius
stetit dolor. Questus de conatu egerendae
urinae vi magna paucissimas tantum expres-
sit guttulas, acris odoris, crassas, rubras:
ut constaret liquido, de tanta potuum inge-
storum copia nihil ad lotii officinas pertin-
gere. Fortiter jam urgebat spirandi diffi-
cultas. Rursus in deliberationem itum fuit,
atque per consultationem tota denuo res ven-
tilata; iterum specie veri decepti collegi-
mus, haerere omnia in constricto, nihilque
demittente ventriculo. Summa ideo ope
nitendum, & supremo tentandum conami-
ne, ille inaniri ut posset, fatalique suo le-

vari onere, solutis, quae impedirent exitum, repagulis. Simul putabatur efficacius id, tutiusque haud posse perfici, quam si, hausto prius ad binas uncias presso de amygdalis dulcibus oleo, epotisque desuper septem tepidae unciis, fauces humecta oleo penna irritaret, sicque postrema tandem vice periclitaretur levare ventriculum. Ita inani nos consilio disputabamus! Ignaris etenim latentis causae nihil affulgebat spei, nisi ab unica, & promptissima quidem ventriculi evacuatione. Supputabamus nempe liquorum assumtorum copiam; comparantes dein, quam parum per vomitum, ut nihil fere per lotii vias, exinde redditum fuisset, imo ne quidem pervenisset eo, haud potuimus non colligere, quintota illa ingestorum copia uno haereret in ventriculo. Illum ergo omnem mali sedem, illum immaniter distentum, illum spasmo pylori contumaci, & oris superioris violenta convulsione, constrictum esse. Quomocunque negotium versaremus, a quacunque contempleremur parte, semper eadem redibat idea. Sed errantes nos in causa hac, & sede assignanda morbi, in falsa magis duxit deprehensus jam, atque assurgens perpetuo accrescendo in epigastricis manifestus tumor. Interim, dum ipse Nobilissimus Aeger nostra super his omnibus colloquia audivit,

&

& consilia intellexit, ita arrisit propositum hoc de tentando adhuc per lenia remedia vomitu, ut non modo illud comprobaret tanquam unicum, quod suo posset subvenire malo, sed & confestim occeperit negotium. Ingenti igitur animo hausit oleum, & tepidam, magno dein conamine irritavit fauces, reddiditque parum liquoris fusci, absque oleo, & absque ullo levamine. Ultra cupidum agere vires defecerunt: Defatigatus itaque abstitit, tumque prima quidem vice in dextrum latus decubuit, alsit mox, totusque expalluit, profuso universono per corpus sudore gelido; neque diu post haec, resolutis subito viridus, quinta vespertina, quam placidissime exspiravit, cunctisque flebilis bonis Vir inclytus occidit.

Clarus Dominus *de Bye* mecum secessit, atque, habito super hoc casu sermone, fassi sumus, haudquaquam exputare nos posse causam morbi, multo tamen minus mortis tam subitaneae: igitur neutri nostrum ita quiescendum esse, priusquam, inspecto cadavere, evidenter sciremus, an ignorantiae, neglectui, vel alii cuidam commisso nobis vitio, imputanda foret jactura crediti nobis Viri Nobilissimi? an vero major latuisset in corpore causa, quae nulla fuerat arte

arte humana medicabilis? Petivi itaque exquisitissimis precibus ab Illustrissimae Familiae Capite, liceret nobis in cadaver ipsum introspicere. Assensit benigne voto flagitantis Vir Nobilissimus. Viginti & quatuor horis a morte Defuncti corpus aperui, praesentibus, Nobili D. *de Bye*, Reverendo D. *Saurin*, Eruditissimo D. *Francken*, Viro Honesto *Nicolao Stam*, atque chirurgo famulo. Observatorum seriem ita delineare jam annitar, ut praefens ipse si fuisses, potuisses contemplari.

1. Nudatum cadaver undiquaque, intentis per omnia oculis pererrantes, accurate perlustravimus, erat integerrimum illud, hominisque vegeti, in nulla parte externa laesi quid spectabatur, praeter paucula jam commemoranda.

2. Ab utroque scilicet latere, cutis obscurius rubro colore, eoque subpurpurascente, foedata deprehendebatur, cum intersparsis hinc inde atris fere maculis per illa loca; singulari quidem, & sane terribili, spectaculo: prorsus ut cerni solet in his, quibus acutissimam per inflammationem siderantur intercostalia, atque inde exteriora turpiter livescunt. Funestus ille color occupabat omnem utrinque plagam corporis,

ris, quae circumscribitur recta ducta in utroque latere pectoris a media clavicula deorsum, donec attingeret per viam sterno parallelam hypochondria, inde vero ambitu ipsius diaphragmatis ad lumborum usque vertebrae retrorsum, supra vero usque in altitudinem axillarum se distendebat.

3. In toto autem descripto jam spatio, ubi luridus hicce color deturpabat adspectum, frequentes apparuere, albae, exiguae, distinctae, bullulae in epidermide, quales adesse solent in cuticula, ubi haec locis incumbit sideratis.

4. Quum porro sollicite attingerem, atque digitis leniter valde attrectarem haecce loca, miram sensi in illis mollitiem, adeoque singularem certe, ut similem alias invenire non meminerim. Erat nimirum flatulentus tumor, qui non altus, sed latus valde, se diffundebat. Cedebat pressus, atque laxatus in priorem altitudinem sponte resurgebat. Examinanti vero attenta pertractatione exhibebat levissime crepitantium vesicularum sonitum quasi, & sensum. Ut equidem speciem referret perfectissime, quae observari consuevit in illa humani corporis membrana, quam Vir in Anatomicis primus *Ruyfchius* tunicam appellavit cellulosam;

quo-

quoties scilicet illa, inflatu distenta aëris, turgēt, atque molliter tum palpata digitis videtur crepitare leniter. Haec vero genuina emphysematis species late se extendebat per omnes partes illas, quae colore lurido infectae spectabantur, quin & amplius extra easdem quoque hinc inde se ostentabat.

5. Abdomen elatum, assurgens, tensum, praecipue tamen ad hypochondria, & epigastrium, ita sane, ut alieno valde, eoque insigni, tumore assurgens ibi emeretur.

6. In caeteris pulchre nitens, candidusque, spargebatur color, optimusque laudabatur habitus, qualis ea ornat, quae secunda fruuntur valetudine, corpora.

Singula haec enarrata, ut notarent accurate, atque firma quoque habere vellent in memoria, perpetuo monui praesentes: quum mira haec & singularia penitus spectacula rerum adspicientem me percellerent, atque in millenas, omnes tamen falsas, suspiciones abriperent assiduo. Ubi denique nihil in facie corporis exteriori circa abdomen, & petus, non exploratum oculis, manibusque, relictum, ad perspiciendam corporis conditionem internam animum advertimus, oculosque, caventes potissimum ne quid nostra
hic

hic opera ita turbaretur, ut incertos faceret in dignoscenda ipsius mali natura.

1. Itaque dein epidermide, & cute, incisus levi inflictæ plaga, quam ab extrema xiphoidæ cartilagine rectam in umbilicum moliebar, demiratus fui, quod vulnus statim in amplum valde hiatus patebat sponte sua, depulsis veluti, & distractis vi in latera ejus labiis, atque assurgente simul per hoc spatium adipe præter naturam inflato, & elastico; muscoli autem, & caetera circa abdomen, quam sanissima cernebantur, nisi quod circumfusa pinguedine tam mire inflata per omnia hæc loca involverentur, quæ renitens tactui, duraque præter naturam, ubique erat.

2. Peritoneum postea, qua parte integumentis his jam liberum erat, in regione epigastrica in altum exsurgebat, ut conspicuus, valideque distentus, ejus tumor, vesicæ instar adactæ per flatum aëre turgidæ, poneretur ob oculos, atque per patulum vulnus emineret, in reliquis etiam partibus peritoneum tensum quam maxime, & extrorsum turgens, sentiebatur.

3. Simulac vero, apice cultelli in elatam peritonei membranam adactæ, cuspidem leviter per illud transegi, nulla certe subjacentium

tium partium vel levissime laesa, e vestigio aër exsiliit notabili cum impetu, magno cum sibilo, ingentique copia. Id iterum singulare prorsus effecit, ut & hic subsistens varia volverem mecum, atque ruptum quid falso suspicarer in cavo abdominis, per quod deglutitus exivisset aër. Utcumque erat, admonui omnes rarius contingentem observare rem ut dignarentur.

4. Discisso hinc versus epigastrium peritoneo, quamvis parum, ilico fortissime appressus huic, & ad rupturae minas inflatus, ventriculus se obtulit, exsiliitque celeriter per vulnus, quousque per hoc partem suae molis potuit adigere.

5. Tumque percisso ad decussim circa umbilicum a fine ossis pectoris in pubem usque, rursusque utrimque ad vacua lumborum dicta spatia, eodem peritoneo; reditisque quam prudentissime quatuor segmentis ita, ut laederetur nihil, nihil sua ex sede turbaretur: peritomei facies interior spectata est pulcherrima non modo, sed & omnia abdominis viscera, sponte sic oblata oculis, sanissima reperiebantur, absque omni nota inflammationis, sine ullo alterius mali indicio. Unum exceperis, quod a sanitatis divergebat signis, quod scilicet intestina, &
ven-

ventriculus, flatibus extensa, magna inde,
& turgidissima spectarentur.

6. Scrutatus ordine ventriculum, omentum, hepar, intestina, lienem, nihil quidquam repperi praeternaturale in his, praeter modo dicta. In una tamen Ilei parte, haud ita procul a caeco cernebatur locus, in quo intestinum hoc constrictissimum erat, dum supra eundem, atque infra, statim valde dilatatum se extenderet, ut speciem daret fistulae intestinalis fortiter inflatae, atque interim vinculo parum lato constrictae. Nulla tamen aderant volvuli signa. Coecum valde fuit inflatum. Colon nihil praeternaturalis habuit. Urinaria vesica vacua penitus, inque minimam contracta molem, & sicca fere apparebat; qua quidem re vix alia mihi tum est mirabilior visa: quum nihil lotii per tot horas a tam largo potu egerat vesica, haecque ideo urinae quam plenissima expectaretur. Diaphragma quoque sollicitè exploratum, totum quantum bonum repertum fuit, inculpatumque. Nec ulla in mesenterio morbi cujuscunque nota. Perspeximus & modo integrum cavi abdominis spatium; ut certi redderemur, an in eo forte effusus haereret quacunque demum, coeca licet, via humor ille, qui tam profusus epotus, neque tamen redditus erat. Sed neque hic vel ve-

D

stigium

stigma suspecti mali haesit: quum nihil e-
quidem humoris extra vasa sua fusi depre-
henderetur. Nullum itaque mali indicium
omni hac perscrutatione deteximus, prae-
ter solos flatus, qui ventriculum inflabant &
intestina. Haesimus multo jam, postquam
sedulo vel minima quaeque excusseramus,
quam dudum incertiores. Nihil cerneba-
tur, cui mors, aut vel morbus, posset jure
imputari. Ventriculus tandem distentissi-
mus, ingens, caeterum nullomodo culpan-
dus, oculos in se trahebat spectantiumque
animos. Hunc ubi intra appositas compri-
mebam manus, renitentem quidem, neque
tamen durum, inveni. Utcunque vero co-
narer flatus exprimere distendentes, ina-
nem adhibui operam, patiebatur densari in
angustius spatium, nequaquam vero eva-
cuari ex ventriculo materiem distenden-
tem, quae simul desinebat compressio, re-
siliens in pristinam se figuram, atque ma-
gnitudinem, restituit. Elevanti autem levis
admodum sentiebatur; ut vel ita constaret
flatulenti quid eo contineri, non autem li-
quores acceptos intra haerere reconditos.
Postquam igitur levi, suspensaue dextera
exiguo hunc pertudi vulnuscule, continuo
qua data porta, ruebat cum sibilo sonoro,
& valido impetu, inclusus prius, atque ar-
etatus aër, flaccidus extemplo residebat pe-
nitus

nitus tumidus antea ex aëre ventriculus. Nihil ille quidquam supra descriptos flatus continere jam visus est; nisi quod parum liquidum, quod colore erat dilute ex fusco rubescente, in eo jam collapsio fluctuaret. Sanguinei hoc in liquore nihil mistum fuit, biliosi nihil, aut corrupti, foetidive, imo tandem & cibi vix ullae restabant reliquiae.

Tum vero demirantes nos omnes, & stupefactos, videre erat. Reperiebamus insignem nullam morbi in ventriculo notam. Nullus ibidem tumor, color nullus mali majoris index, ne levissima quidem inflammationis invenimus vestigia. Unde autem contigerat, ut sanus adeo, omnique crassiore materie vacuus omnino, flatus adeo turgidos haud dimiserit ventriculus, ne a morte quidem, per quam vis musculorum spasmodes resolvitur? Haec autem ferenda forent: quatenam capi potest ratio vacui ventriculi, in quem tanta vis liquorum affusa fuit? quorum tamen nullum vestigium usquam repertum sub pyloro est, nec in fistula intestinorum universa, nec in vesica, neque in ipso tandem abdominis cavo. Ego quidem dicam, attonitum usque adeo me haesisse, ut dubitarem fere, an somniarem vigilans: quum reperirem eo in loco nihil, in quem affluxisse omnia, erat mihi quam maxime persuasum. Necessario igitur in thorace tandem investi-

D 2

ganda

ganda credebatur mali vera causa, illum ergo anxii perscrutandum oculis. Ut vero efficerem id ipsum securissime, omnia prius abdominis viscera suis reposita locis ordinavi, ipsa deinde hujus integumenta in situm composui quemadmodum naturalem, tumque cum cura nexus naturales futura imitatus sum, diaphragma ut suo rite rursus loco thoracis formam redderet.

Quibus curatis, postmodum

I. Pectus aperire aggressus prudentissime, lente incidi communia primo integumenta corporis, dirigendo semper secantis cultri aciem per curvam lineam, quae describi intelligitur per loca, quibus extremis costarum ossibus committuntur cartilagineum sterni lateribus applicatarum aversi a sterno fines. Hac in parte orsus a secunda superiore costa, rexi cultrum per descriptam semitam usque ad eam regionem, qua inferiorum costarum cartilagine limbo septi medii incipiunt accrescere. Nec valui tutiorem excogitare rationem, ut securus non perturbati ordinis, interiora conspectui exponerem. Ne mireris vero, quod hac in sectione tardiuscule processerim: deprehendi & ita eandem hic conditionem inflati adipis, ex molli sua indole in renitentem duritiem mutati. Diductis sua sponte hiabat & hic labiis vulnus. Singula haec observare erat animus.

Post-

Postquam ergo adacti cuspsis cultri ad pleuram jam fere penetraverat, haec ipsa, ut antea in abdomine membrana peritonaeum, in bullatae speciem vesicae per intercostalia, & mesochondria, intervalla extrorsum ab interna parte thoracis eminebat; haud aliter, quam si flatu ingenti in pectoris cavum aëto per interstitia costarum, & segmentorum cartilagineorum, membrana haec haud parum urgeretur. Sed, o res mira! Vix acuti apex cultelli per exiguum pleurae inflatum foramen penetraverat tam parum, ut subjectarum partium ne ullam vel attingeret, quin subito, magna cum explosione, & perdurante diu sonitu, aër per minimum hoc vulnusculum prosiliret ita, ut violentia in exeundo, & temporis, quo protahebatur hic exitus, longitudo omnino demonstrarent magnam aëris copiam hac via exivisse. Quum tam clare hoc animadverterem propriis fere diffusis oculis, auribusque, commonui iterum omnes rei penitus insolitae. Quis enim notavit unquam, exsiliisse aërem de thorace hominis, cui nullum externe appareret inflatum vulnus? Qui respiratione usus fuerat? Cui nulli pars, sola excepta pleura, in pectore erat pertusa? Sane, si in physiologicis ullum, id compertum est effatum verissimum esse, nihil aëris haerere naturaliter inter concavam pleurae, & convexam

pulmonum superficiem. Eo quidem ruere posse, si per soluta morbo quocunque bronchia admittitur, aut per patentia in cavum ejus usque vulnera thoracis se penetravit, chirurgica docent. At, pulmone integro, neque vel per tardum, neque vel per acutum, morbum laeso, tum etiam absque ulla vi externa, totum pectoris cavum aëre elastico, compresso, atque longe fortius se expandente, quam externus in communi atmosphaera valebat, inflatum fuisse, prodigiosum sane! quis autem mortalium cogitasset unquam de tertia via, qua potuisset ille huc pervenisse?

2. Haec quidem dum volvo mecum, totque mirabilius velut perculsus obstupesco, fidelibus tamen oculis utens, manibusque, solvo quam cautissime sternum elevatum prius sursum & leniter quidem: ut transparentes per membranas dilucens ab altero latere irradians candelae lux doceret, quam hic nihil praeternaturale; utque simul evaderem certus, me, hoc agendo, nihil, solas praeter membranas, dirimere. Praecidi deinde & arcus cartilaginosos a diaphragmate; quo, sublato jam penitus sternum, certo posset videri habitus, situsque, partium in pectore locatarum. Et tum, certe in mediastino, pericardio, & pleura, notabatur omnino nihil, quod incusari posset, aut suspectum haberi, quasi ad haec mala attulisset quidquam, aut

&

& ex eo fuisset aliquid passum. Diaphragma quoque, prout hoc rerum situ conspicuum se offerebat, ab omni conspicienda labe immune videbatur. At aliud pulmonibus accidisse observatum fuit, quod in nullo unquam corpore vidisse me scio. Erant enim illi, utroque in latere thoracis, tam parvi, adeoque collapsi, ut quasi valida vi undique applicata extrinsecus compressi in angustissima spatia invenirentur. Colorque his inerat cinericeo multo pallidior, atque vergens omnino in album. Porro fanissimi observabantur, quousque ita spectati superne, oculis objiciebantur. Qua equidem contemplatione non mediocriter commotum me sensi: quum praemissum modo observatum persuaserat, in pulmonibus notabilis quid iri spectatum, unde pateret via, qua aëris tanta vis in cava se pectoris insinuare potuerat. Cor ipsum in pericardio jam aperto quam vegetissimum jacebat, nec in hoc ejus hospitio ulla labes.

3. Sed simul prima incisio aperturam in pectus fecerat, exhalavit de eo insignis nidor, qui adeo vivide peculiarem carnis anatis odorem referebat, ut temperare mihi nequiverim, quin in haec erumperem verba; demiror, unde singularis hicce halitus, adeo infuetus thoraci, si in ventriculo versaremur, putarem utique anatum carnes eo contineri.

Occurrebat statim hæc proferenti verba Dominus *Franken*, qui ultimo in prandio *Baroni Nobilissimo* affederat, dixitque haud temere id sagacibus suboluisse naribus: hunc enim fuisse præcipue cibum, quem ultimo in prandio, haud ita multis ante initia mali horis, assumserat. Neque enim hætenus rem illam narraverat mihi quisquam; sed compertam hoc demum tempore, hacque primum occasione, superius inserui historiae, quae recitavit ea, quae antè inchoamenta morbi accidissent corpori. Fuitque omnium prima hæcce causa, quae incepit persuadere nobis, detegendam ocysus longe aliam malorum causam, quam de qua fuerat cogitatum hætenus.

4. Eam vero liquidius cernebamus, quando statim, volens pulmonum lobos in dextro latere sitos elevare parum; ut scirem, an hi penitus illaesi forent? detexi rem, quae per se ipsa mira fuit, & ad quam omnes obstupere simul, quotquot aderant. Quid enim? natabant hi in subjacente humore, qui totam resupinati thoracis cavitatem a parte dextera integram replebat inferius; atque levato hinc pulmone fluctuans cernebatur. Id postquam cuncti viderunt quam certissime, attollo quam mollissime pulmonem in hocce latere, eumque tam suspense, molliter, & follicite tracto interea, ut abesset omne laedendi peri-

periculum; tum cotyla primo porcellana exhausta de pectore, hoc ad latus, liquorem inibi haerentem, reliquias deinde bibula, sed purissima, spongia absorbui, inque unum vas infundens, atque pressa spongia demittens, omnem liquorem collegi, illamque ita partem pectoris perfecte mundavi, laedens omnino nihil, neque suo movens loco.

5. Antequam ulterius pergere auderem circa hæc, converti ad sinistram thoracis partem, ubi ilico invenimus omnia quam maxime similia, ut fueramus demirati in altero latere. Liquor enim & hic aderat extra vasa omni specie, colore, odore, atque ipsa quoque copia, idem perfecte illi, qui in dextro erat deprehensus cavo. Et illum igitur paricum cura inde collegi, priorique affudi, pectus & ab hac parte summa cum sollicitudine purgans ab omni humore effuso. Erat vero hic idem omnino omni facie illi, qui inciso ventriculo ibidem apparuerat: utrobique color cerevisiae gedanensis dilutioris cardui affusa aqua, ex rubescente fuscus; odor nidorem carnis anatum distinctissime exprimens; supernatabat hic quoque oleum de amygdalis pressum abundantia circiter illa, qua epotum fuerat ultimo; spissitudo, ingestis prorsus respondens, vix superabat multum aquae fluiditatem, nisi quod parum admodum consistentiis magis materiae hinc

inde intersparsum spectaretur. Post fevrius tamen examen ne guttula sanguinis in toto cernebatur liquore; neque apparens ullum indicium puris inerat, neque vero ultum aderat aliud signum corrupti humoris. Abundantia curate expensa ad stateram exhausti illius ex cavo thorace utrimque aequabat uncias integras centum & quatuor, secundum Amstelaedamensium ponderum rationem facta supputatione. Certi hujus rei, magis jam magisque coepimus intelligere modum mali; indaganda supererat via, qua notus humor huc delatus fuerat.

6. Itaque, expurgato nitide pectore, levissima suspensae manus actione elevatos lateris sinistri pulmones, retinendos quam blandissime adstanti dedi famulo chirurgo, patulum sic hac a parte perlustravi thoracem intentissima in omnem ejus plagam oculorum acie; sanissima undique reperiabantur omnia eousque, donec oberrantes oculi ad eum pervenirent locum, qui distabat duabus a diaphragmate uncis, in illa parte pleurae, quae incumbit ibidem sinistro oesophagi lateri; ubi cernebam evidenter plagam, quae laxitate, colore nigrescente, tum & tumoris quasi flatulenti specie, satis se superque a caeteris distinguebat. Substiti, movi nihil, compellavi praesentes, spectarent locum, ubi credebam tanti mali integram originem

ginem haerere. Dum singuli, suo quisque ordine, acie oculorum observassent locum ita affectum, qui orbiculari figura tres forte pollices in diametri mensura aequabat, detexi manifesto in ejus medio fissuram hiantem, cujus longitudo sesqui pollicaris, parallela basi corporum vertebraliū dorsi, latitudo, qua patebat, trium forte linearum mensurae aequalis, spectabatur; hanc statim, moniti, omnes, ordine rursus quisque suo, quam distinctissime, lente, diu viderunt. Dein pressi apice digiti quam lenissime elatam flatu veluti hujus tumoris superficiem. En ocyus ex raro, & flatulento, loco defluebat per fissuram in cavum sinistrum pectoris humor quam simillimus illi, quem utrimque exhaustum antea fueramus mirati, quique, sub elata in hoc loco pleura, in raram suppositae membranae cellulosaē texturam vi sua se penetraverat, itaque effecerat tumorem bullatum atque nigrum colorem diffusum per definitam modo plagam. Quam attonitos reddiderit hoc spectaculum facillime Tu, mi Lector, capis. Eo itaque sollicita magis cura perquirendam ultra conditionem censuimus, maximeque cavendum prae caeteris, ne scrutinio efficeremus ullum, praeterquam quod ipsa mali indoles ex se haberet, malum. Prudens ideo, quam mollissime, apicem indicis digiti aper-

aperturæ hiantis in pleura vulneris ori applicui, lenissime intromisi in admittens facile vulnus, offendi omnia mollia, inflata, supra vertebrarum corpora, usque in alterum dextrum cavum thoracis patentia; sic enim elata inflatu, & repletione, membrana hæc texturæ raræ valde, tenuis, & cellulosa, secesserat ab aliis partibus. Tum vero adstabam intentus, quid hoc esset rei? neque enim vestigium oesophagi in toto tangebam vulnere. Sed hoc illud erat monstri horrendi, quod hic alebatur! quippe, dum reducti leniter digiti apicem per vulnus hoc placidissime sursum volvo, in vacuum ille devolvitur sponte locum; abrupti, sursum retracti, oesophagi partem assequitur, facillime totus pendulum cavum intrat, extrinsecus conspicitur in oesophago, jam eo ingressus, tumore suo manifeste. Vix mihi met credo exploranti, cunctos stupefactus advoco, monstro rem inauditam, nunquam expectatam. Postquam eduxi, nemo adfuit, quin exploraret ipse; tandem rursus immisso indice meo dextro per vulnus paricum circumspeditione, introitum inveni deorsum in ipsum ventriculi cavum.

Sed & ibidem abrupti oesophagi versus diaphragma retracta pars se aliquantum subduxerat, ut superiori accidisse jam descripsi. Quibus ita explorato cognitis, neque per lenissi-

nissimam laxè admissi digiti perscrutationem ullà noxià ulteriori partibus a morbo laesis illata; ad distantiam trium pollicum fursum a vulnere jam cognito infixi acutissimo scalpello plagam sinistro oesophagi lateri, ita quidem, ut haec in cavum ejus ductum, nec ultra, penetraret, eo quidem animo, ut constaret spectantibus, quo versus, immissus per hoc vulnus, digitus ipsa hac via duce-
retur deorsum quam lenissime actus; nec mora, exivit sic adacti apex per illam fissuram, quam morbus vi majore molitus erat.

En Tibi, care Lector, horrendi mali tristissimam historiam! hanc moestissimo ipse sane, in ipsam tamen rei veritatem intentissimo, animo ita descripsi, quemadmodum fataliter contigit; ut tuto Tibi credere fas sit, nihil quidquam additum, praeterquam quod ipsi fideles oculi liquido cernebant, omis-
sum nihil, quod ad rem intelligendam apparebat necessarium. Ulterius alia hic scrutari, corpusque lacerare frigentis, religio, reverentia atque pietas, vetabant. Tu sane, proprio ex ingenio speculationi uberrimam materiem jam nactus, plurima elicies, quae ad intellectum naturae humanae faciunt, alia, quae calamitatem imbecillae machinae nostrae & fragilitatem, indicent novo quidem, horridique mali, exemplo. Meum puto pauca legere, quae suos in usus discere hinc Me-
dicæ

dicae artis Studiosi queant, atque, ne verborum inanium ventoso tumore odiosus Tibi sim, in simplicissima corollaria contrahere. Certum itaque ex enarratis puto.

1. Nihil eorum, quae ultimo prandio assumpta fuerant, causam praebuisse malo: quum nulla deprehensa fuerit materies, quae mole sua potuerit incommoda esse; longe aberat, ut ita laedere potuisset. Apparebant quippe ingesta omnia jam perfectissime vi naturae resoluta in liquorem fluidum, sive in ventriculum introspectaremus, sive expenderemus ea, quae in thorace deprehendebantur utrimque. Inprimis vero cerne-re erat interiorum totius ventriculi membranam, in qua inflammata nihil, nihil erosi, lacerative, videbatur; contra vero omnia integra, nisi quod inflatu distenta nimium turgent.

2. Nihil ullius veneni fuisse, quod erodendo dissolvisset partes, vel irritando spasmos lethales excitavisset: neque enim tale quid ingestum fuerat. Sedulo nimirum in primo statim examine, quum anomala praeprimis, heteroclitia, & inopinata orta, symptomata nos urgerent, exactissimis minime distantibus quam exquisitissima omnia indagine perquirere, nihil invenimus quidpiam suspecti. Et quidem tanto acrius haec excussimus, atque diligentius, quo Nos ipsi, in tam
insue-

infueto morbo omnia magis suspecta haberemus. Verum, neque in ventriculi aperti membrana interiore, ut jam distincte memoratum est, apparebat ullum dubium, aut obscurum, signum vel minimae inflammationis, corruptionis, erosionis, aut siderationis. Imo vero ne ullo quidem materies heteroclitica, aut corrupta, quae saltem notam ullam daret talis mali. Quum nullus saniosus adesset ichor, tabefacti humoris nihil, neque usquam conspiceretur insoliti coaguli quidquam, aut ullus alius effectus veneni.

3. Quin etiam jure asseruero, haudquam deberi atrocis morbi ortum ulceri jam pridem genito in ea stomachi parte, quae deprehensa fuit dilacerata, quodque lenta tabe membranas peredisset tam ipsius oesophagi, quam pleuram & cellulosam. Haud dubito, fore plerosque, rerum imprimis peritos medicarum, ita qui sentiant. Neque diffiteri fas est, vel nos ipsos talia potius suspicari voluisse primo, quam credere longe minus possibile, dum poneremus, valentem suae tenacitatis robore fistulam hanc subito, absque praegressa labe, ruptam fuisse: maxime quidem, quum nulla appareat vicina, aut contigua, pars, quae vi sua agere possit in hunc tubum tanta cum distractione, ut discerperetur ille haecenus integer.

teger. Plausibilem praeterea hanc opinionem Medico reddit morborum in cadaveribus inspectis descriptorum historia fidelis. Crebra ibi ulcerum in ventriculo atque & intestinis quoque deprehensorum, recteque firmata descriptio habetur. Quin & harum partium membranae, ulcerosa tandem teredine tabefactae, penitusque peresae, mortis praesentes causae habitae fuerunt. Tandem & hoc videbatur inducere Nos, ita ut opinaremur, dum recordabamur scilicet, saepenumero queri solitum Nobilissimum Virum de malo quodam, quod ponderis cujusdem ingrati sensum faceret ori ventriculi, quamque praecipuam Ille causam habebat, cur toties vomitu conaretur arte excitato levare se hoc premente onere. Ut omnia haec tribuamus, non ideo dederimus caetera. Intelligis interim pulchre, & tua sponte, quisquis haec revolvis, haudquaquam perfunctorie Nos potuisse rem tantam agere, neque negligenter. Sed quo lustraremus acutori, magisque clara, acie, & plagam ipsam, & vicina illi loca, eo evidentius omnia dissuadebant huic subscribere sententiae. Quando enim undique conspiciebamus omnia, atque pertractabamus digitis, nullus cernebatur tumor ulcerosus uspiam latere; neque vero oculo, manuve, apparebat ulceris ulla species, nulla
ela-

elator simulque fungosa, moles, labia nulla turgida, humida, spongiosa, purulenta, cava nulla sinuosa, nullae flexuosae fistulae, nihil ex partibus usquam deperditum, nihil in tabum purulentum molliter liquefcens. Contra vero, omnia, undique, vividam referebant speciem recenti divulsione disruptarum partium, in quibus suppurati, tabefacti, exesi, gangraena corrupti, peccaret omnino nihil. Neque Te morari patiaris tumorem mollem inflatae, turgentisque, in plaga, membranae cellulosae, quem prius depinxi, quem adfuisse jam dedi: Quum exploranti sedulo, atque diligenter, constiterit, hunc modo ortum habuisse ab impulsio humore, qui, raptio jam stomacho, ibidem actus, sub pleura adhuc integra sese insinuaverat in dilatabiles facile loculos tennes hujus partis: pressus quippe locus eructabat eundem prorsus, qui in ventriculo, & in thorace, fluctuaverat, humorem. Forte autem mentem subit cogitatio, nigrum tamen apparuisse partis laesae colorem, certissima quidem gangraenae nota. Ita & ipse putabam a principio, simul ac intuenti se offerebat primo vulnus. Verum tamen ocyus mutavi sententiam, quoties videbam nihil hic gangraenosi, vel exesi, adesse, nec cadaverosi foetoris ullum signum; ipsum denique liquorem fuisse nigrum, qui a Cardio

E

Cere-

Cerevisia Dantiscana, potu ipso assumptâ, hærebat in loco, & intenderat partes. Sed & nunquam olim, imo vero neque in ultimo quidem prandio, ulla nunquam querela audita fuit de ullo incommodo, quod expeditæ, atque facili deglutitioni obstitisset. Quod tamen omnino necessarium videbatur, si ex antiquo ibidem latefcente, aucto, atque tandem omnia depascente, abscessu recens hoc, atque fatale subito, ortum duxisset. Et sane ponderis in summo ventriculo sensus adeo frequens, & familiaris, est quam plurimis, ut magni momenti hac in re vix habendus sit. Eo magis quidem, quo nunquam de urgente acerbitate ejus conquestus fuerit, levem modo a compressu molestiam incusaverit.

4. Nihil adeo restat, nisi ut cogitemus, recenti dilacerationi partis adscribendam morbi rationem, & causam. Credibile videtur, quum septem vasa infusi ex Carduo Benedicto haulisset, indeque evomisset parum, distentum satis fuisse ventriculum hoc tempore, neque deorsum constricto pyloro demisisset quidquam. Solet enim tanto difficilius se exonerare ille, quo magis impletus turgēt. Quia vero infarctus turgidus, semper deorsum, atque antrorsum, agitur, utroque sane modo fortissime omnem nixum impendit diaphragmati, cui con-

concrevit, atque stomacho, cui producto
connascitur. Protinus ergo anxio, atque
oppresso, a tanta aquae copia summi fue-
runt tentati, & adhibiti, at frustra diu, vo-
mendi conatus. Sed in hoc quidem fortif-
simo nisu, qui fit convulso violente versus
inferiora septo, tensus jam a tumente prius
ventriculo, atque a gula intruso faucibus
digito sursum tractâ simulque irritata, sto-
machus dilaceratus extemplo videtur. Hoc
enim conaminis articulo clamorem horren-
dum sustulit, ruptumque quid interius ni-
mis vere exclamavit, statim ante nihil omni-
no hic mali passus. Haudquaquam verifi-
cabile, totum hoc momento temporis tubu-
lum hunc abruptum fuisse, sed continuata
impleti ventriculi tensione, diaphragmatis
motu, irritatione geminata gulæ, ipsa-
rum denique fibrarum contractione, primo
impetu natum vulnus assiduo magis, magis-
que lacerando dilatatum, tandemque discer-
ptum penitus. Interea solus, absque Me-
dici consilio, haustu quatuor unciarum olei
Olivarum, atque gulæ nova digito follici-
tatione, intolerabiles inter dolores, aliquid
olei assumti, & liquoris Cardui Benedicti in-
fusi, magna cum vi rejecit, summos inter
nisus. Rursum ejus quidpiam forbens, at-
que absque ulla dein sequuta ulteriore nau-
sea retinens. Hausta dein iterum Cerevisia

Gedanensi calida ad 3v, Jure vitulino postea copiose ingesto, caeteris usurpatis, liquoribus, atque retentis sine reddito fere lotio, absque nausea, sine vomitu, videtur ventriculus per os superius egisse liquores, caeteraque sua contenta, lata jam vulneris via in membranam cellulofam, tum ipsam, horresco referens, utrimque pleuram dilacerasse, sicque, qua data porta, ruisse haec omnia in utrumque thoracis cavum, una cum aëre tam hic semper praesente, quam & eo, quam assidua deglutitio huc deduxit atque affudit. Vera haec esse, evincit paucitas lotii, vomitus nullus, inanitas ventriculi solo aëre distenti, copia assumptorum, horum omnium tota quantitas reperta in thorace, cum eo odore, atque colore, ut ingesta fuerant, ante dilacerationem oesophagi, recta in cavum ventriculi. Liquet hinc, in robusto hoc corpore quinquagenario majori, sic dilaceratas membranas, totas nervosas, atque acutissimi sensus, dolores peperisse omnium exquisitissimos, nunquam remittentes, semper acerbiores. Intelligitur admissum huc, calefactum rarefcentem, pressumque aërem in cellulofae membranae laxas, subtilissimasque ambages, usque ad subcutanea loca prius descripta pervenisse, eaque in verum emphysema inflasse; redituque sanguinis arteriis advecti per venas com-
pref-

pressas impedito, ubique lividas vibices atque fugillatas exhibuisse maculas per latera utrimque dispersas. Denique certum inde habetur, cuncta haec non valuisse mortem afferre prius, quam aër tanta copia ex ventriculo, & gula, per vulnus in utramque fuerit delatus pulmonum apothecam, ut hi amplius explicari haud potuerint, tum enim respiratio impedita fecit malorum finem.

5. Tandem puto verissime adseverare mihi fas esse, malo huic jam nato, atque certissima per indicia praesenti cognito deinceps, nihil quidquam ab arte praesidii, nihil omnino spei, affulgere. Etenim deglutitio ipsa assiduo necessaria est ad humectandas fauces, illisque suppositas partes; quum tamen omnis ille, qui deglutietur, humor non in ventriculum ire queat, sed per patens in oesophago vulnus intra thoracem defleat. Sed fac, nihil talis liquidi huc transmitti, ipse nihilominus aër deorsum latus ingredietur patenti hoc aditu in cavum pectus, cito illud replebit, atque suffocabit certo: si quid vero in alimenta, vel potulenta, aut & pro remediis, laboranti offertur aegro, omne illud pariter liberam in thoracem affectabit viam, ibidemque deponatur aggestum, necesse est. Fateor equidem, capienti horum omnium nihil longior trahetur, tanto tamen miserabilior, spiratio. Si vero exquisitissima fuerit, qua aeger

E 3

ille

ille ab omni omnino re deglutienda sibi temperat, abstinentia, quamdiu igitur hac ipsa afflictum sustinebit spiritum? tristi licet fame se enecet, ignea ut siti aridum corpus depascatur, mortalium miserrimus. Mille certe intolerabilibus cruciatuum inevitabilium tormentis consumtus in dies durabit quam paucissimos, ut in novas semper, dirasque, crudelitates usque sufficiat, millies interim maturam pro solatio mortem implorans. Hae tamen omnes solae haudquaquam lethalis languoris habendae sunt causae: quum & pertinacissima quoque austerissimi de abstinentia perfecta decreti observatio prohibere impar sit, ne abundans perpetuo in vacua ventriculi spatia undequaque depositorum humorum colluvies eo ruat. Quinimo nequidquam tentabit quis, quacunque demum arte utens, impedire aëris ad ventriculum accessum. Ille quippe semper vel praesens intestinis inest, aut ex materie, quae semper ibidem affatim suppetit, flatulenta generatur, uterque ad inanem facile adiget ventris specum. Quam expeditum vero omnibus his per directum oesophagum, vel ructuum specie, iter est? Erit itaque omnis interclusa hic ad salutem via: quoniam ipsa illa, quae non declinabili necessitate ad vitae sustentaculum aëtuosa requiruntur, cogunt lethum suos corripere gressus.

Non

Non hic mihi objiciat infani auctor quis consilii, pertundenda esse dextera Chirurghi loca intercostalia! Neque jaëtet, educi sic posse humores, qui in cavitatem thoracis defluerant! Dicet, scio, naturam hac exoneravisse saepenumero infestam saburram, instantisque elulisse mortis minas, quando in hydrope pectoris frequentius, saepe in empyemate, quoties autem effusus in thoracem cruor nocebat creberrime, paracentesis beneficio levata fuerat. Ostentat sane ex inepta, & ridiculosa, assimilatione fatalem inscitiam, quisquis exitiale adeo moli-ri suadet opus! Ponderet ex vero, protinus videbit, quam sit dispar ratio, quamque periculosaë plenum opus aleae, quod intentatum nitet. Admissus scilicet per vulnus lateri inflictum aër confestim in cavum irruet thoracis, atque suspenso hoc in latere pulmonis fibras comprimet, ut usui spirandi mox sit ineptissimus; quum vero & in parte altera urgeat eadem necessitas, perforatione ergo & ibi peracta, ingressus per plagae ora aër hoc etiam in latere pulmonem statim comprimet; adeoque, ut vel in elementis est Medicis, uno momento temporis hic aeger suffocabitur. Vetat igitur sapientia Medica, tale quid incipere, dedocetque praecipites dare nobis vitio, quod lethale hoc consilium negleximus. Neque

sane verbis ultra opus est. Unum forte, quod mecum facere jure arbitror, si apposuero in eos, qui carpere & fingere, audaces, indociles vero saniora amplecti, ni aperta in luce se convictos videant. His ego si dederim, quod nemo largietur, valuisse ope paracentesios tuto evacuari illos de pectore liquores, ne sic tamen, vel remotis his, profuturus erit aegrotanti Medicus, nisi ille pariter suprahumana industria reperisset modum, quo protraheret incolumem homini vitam, absque ulla necessitate, absque ullo usu, novae deglutitionis. Quod vere esset Promethei instar, pro arbitrio ingenii, partes apponere, rursusque corpora hominum de integro refingere!

Quare tandem omni hac disputatione effectum prudens colligo; *morbum descriptum, quum occurrebat, a nobis certas per notas cognosci non potuisse, si autem fuerat perspectus, optima tamen auxilia fuisse aspernaturum. Posthac autem, indicio hujus historiae, detegi quidem posse, ubi recurret, nequam ullo professionis salutaris officio sanari.*

A T R O C I S,
RARISSIMIQUE
M O R B I
HISTORIA ALTERA.

CONSCRIPTA

A B

HERMANNO BOERHAAVE.

E 5

M. A. T. R. O. O. F. A. L. L.

R. A. S. S. I. O. N. I. C.

M. O. R. I.

H. I. S. T. O. R. Y.

C. O. M. P. A. R. T. I.

H. E. R. M. A. N. N. O. B. O. T. T. I. C. H.

H. I. S. T. O. R. Y.

H. I. S. T. O. R. Y.

H. I. S. T. O. R. Y.

H. I. S. T. O. R. Y.

H. I. S. T. O. R. Y.

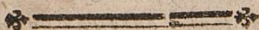
H. I. S. T. O. R. Y.

H. I. S. T. O. R. Y.

H. I. S. T. O. R. Y.

H. I. S. T. O. R. Y.

VIRO
DOCTISSIMO,
PERITISSIMO MEDICO,
JACOBO KAAU,
AFFINI SUO
CARISSIMO,
H. BOERHAAVE.

Anni jam ultra triginta elapsi
sunt, a quo medicinam una
excoluimus, communi consilio,
instituto communi, hanc non perfunctorie
tractantes. Et saepenumero interim, acci-
disse meministi, ut colloqueremur de ambi-
guis

DEDICATIO.

guis notis morborum; quae licet ipsae quidem manifestas se nobis offerant, tamen vel sic anceps relinquunt, quamnam illarum causam physicam in corpore latentem debeamus pro vera agnoscere, cuique radicibus extirpandae impendenda sit rationalis medicinae potestas. Semper enim, dum incerta haec Medico signa occurrunt, occurrunt autem nimis crebro, maximam nasci difficultatem proposito disciplinae nostrae, experti dolebamus. Sive autem illud inde evenit, quod una causa eventus in corpore producit varios; sive quod effectus, qui nobis iidem prorsus apparent, interim a diversis omnino causis excitantur;

sive

DEDICATIO.

sive denique quod utrumque hoc fiat simul. Sane castigata ad severas scientiae leges medicina fateri cogitur, illam sapientiae suae partem, quae in dignoscendis, atque interstinguendis, accuratissime morbis versatur, exigere, ut observatione exacta enumerentur omnes, quae hic unquam sensibus explorari queunt varietates casuum signa inter & morbos hisce signis indicatos. Ita scilicet, neque alia ulla ratione, habebitur pulchrior artis perfectio, quam Boni omnes optamus, cui promovendae omnem damus operam. Videturque adeo hoc Graecis creditum Medicis, ut hinc signorum doctrinam tanti fecerint,

DEDICATIO.

cerint, ut Hippocraticorum operum vix decima pars agat de aliis omnibus medicinae partibus simul, dum caeterae omnes in sola signorum historia occupantur. Ipse exemplum dedi jam prius, dum moestissimus acerbissimum Nobilissimi, atque Illustris, Heröis, JOANNIS DE WASSENAER fatum tremulo descripsi calamo. Nunc historiam terribilis morbi, cujus insuperabilis violentia acerbo funere merfit Illustrem Marchionem de Sancto Albano, pari tristitia compono. Ex utroque memorato malo constare puto, data accuratissima descriptione omnium apparitionum sensibus oblatarum in decursu morbi,

tamen

DEDICATIO.

tamen de causa nihil sciri, nisi inciso ca-
 davere. Ubi vero semel causa sic re-
 perta subnexa fuit, deinde similem forte
 exortum felicius intelligi posse. *Ut ne-
 cessitas, utilitasque, vere constet Anatomes
 in medica praxi. Mortuorum enim incide-
 re corpora non discentibus modo, ut Cel-
 sus statuit, sed & peritissimo artis magi-
 stro, necessarium. Hoc Hippocratem gnavi-
 ter fecisse commentarii ejus super morbis
 docent, hoc Ipsos Aegyptiorum reges dili-
 genter exercuisse, antiquitas testatur. Ti-
 bi vero, Conjunctissime mi affinis opuscu-
 lum inscribo, quoniam novi animum Tu-
 um harum rerum & peritissimum esse,*

DEDICATIO.

& hujusmodi rebus vere delectari. Sed & esto simul hoc publicum documentum amoris, quo Te complector, atque aestimationis, quam de eruditione Tua, atque virtute, habeo. Vale! & feliciter diu age!
Lugd. Bat. 17¹⁴₁₁27.

ATRO.

ATROCIS,
RARISSIMIQUE
M O R B I
HISTORIA ALTERA.

 Geometrae quotiescunque solven-
dum objicitur problema, quod
ex ipsa rei objectae indole ex-
pediri nullo modo potest, suo hic se fun-
ctum officio arbitrabitur, ubi certa demum
demonstratione evicerit, impossibile omni-
no esse illud, quod quaeritur, efficere.
Sed neque magis suos laudat ipsa mathesis
artifices, qui extricant quod fieri per re-
rum naturam potest, quam illum, qui
F certa

certa ratione probat, impossibilitatem rei propositae. Ipsum hinc etiam Hippocratem, qui Mathematicarum disciplinarum ubique laudatur studiosissimus, sua quoque in arte similia professum legimus. Ille enim, dum sapienter super officio medici commentatur, haud minus inclarescere peritiam medicantis asserit, quando impossibilem prorsus curatu morbum fuisse re demonstrat ipsa, quam ubi, curatione in sanationem producta, malum arte superabile sustulit. Modum enim vero habet, certosque agnoscit fines, quibus definitur sua cuique arti potestas, quos ultra nihil valet.

Utinam ergo firma lege constitutae essent notae, quibus medicus sanari nescios dignoscere queat morbos, atque ab iis, qui artis opem tractabiles admittunt, caute distinguere. Nonne felicius longe disciplina haec posset exerceri? vel ea utique gratia inprimis, quod contrariis saepe remediis haud exasperaretur, quod corrigi nefas. Utinam in ordinatas ergo classes digestos cerneremus morbos sanabiles, atque insuperabiles penitus! ne negligenter illi, ne temere hi, quotidie tractarentur, ab his, qui praeterquam quas res ipsa habet molestias, majora saepe incommoda arte inani
aggra-

aggravant. Animum ideo induxi, infortunatissimum describere morbum, cujus forte aliud exemplum apud rei medicae Scriptores temere vix inveneris, qui inevitabili forte extinxit in ipso aetatis flore, in ipso virium vigore, Illustrem Virum atque praenobili ortum stirpe, Guidonem Papam, Marchionem de Saint Auban. Operam dabo, vivis ut depingatur coloribus facies horrendi mali ita, ut, si quis alius forte casus deinde inciderit ejusdem plane ingenii, cognosci hinc queat, aut saltem ambigenti super natura tectae aegritudinis nascatur oportunitas cogitandi de re, quae nisi exemplo prius innotuisset, nunquam potuisset in hominis cogitationem illabi.

Corpus quidem huic natura formaverat firmum valde, mireque agile, in omne motuum genus prorsus aptum natum, pulchraque membrorum symmetria concinnum; in quo sane ut nec proceritatem culpares nimiam, ita neque obesi pondus inutile, rursus tamen macilentiam non horreret, sed tale prorsus, quod actionibus quibusque exercitandis cum facilitate appositissimum haberetur, quoties illud ego a triennio spectavi medicus nullo unquam signo vel laxi nimis vel stricti vitio laborare deprehendebam. Vasa certe sanguifera re-

pleta quidem magis solito monstrabant sanguificas vires aliquantulum in corpore valere ultra modum; unde & insignes saepe cruoris jacturas per haemorrhoidas fuerat passus. Aliter de conspectu vixprehendisses vera signa, ex quibus colligere liceret, cuinam inprimis humori ex quatuor, quos medici recensent, addiceres, tam iusta temperatione ex omnibus permistis fanitas Viri pendere videbatur. Unde ut agilitas corpori cereo mirabilis, ita & animi affectus facile incitati quidem, at leni flexilitate obsequiosi iterum, facileque secundum rationem moderandi, regendique. Laudabilem hanc a natura corporis indolem ipse firmaverat cultu sobrietatis per omnem vitae decursum severo; vini vix unquam appetens, neque illud nisi pluri aqua dilutum potans; quem solum potum quotidianum usurpabat, caeterum omni alimentorum genere promiscue, absque delectu utebatur; pinguia tamen opima carniū, atque butyrum recens, prae reliquis eximie amabat, horumque usui paulo forte minustemperato unice semper indulgere fuerat assuetus. Exercitatione corpus durare, equitatione, venatu, saltatione, ultra modum fatigare illud solebat; eo sane magis, quo alacrius cuncta haec ferre prae aliis poterat, ab immodicis exercitiis vix lassus unquam,
nun-

nunquam debilis. Quibus rebus evenit, ut, teneriore hacce corporis fabrica usus, facile in morbos ex flexili ejus mutabilitate vergeret, sed interim instituto vitae enarrato, futuros averteret quam felicissime. Levissima quidem lenissimae rachitidis signa altero a natu anno brevi difflavit. Quumque quintum ageret aetatis annum tumidulo abdomine, atque duriore aliquamdiu laboravit, ita tamen ut levidense hoc malum morbo majori originem non debuerit, neque detrimenti quidquam attulerit, quin imo brevi absque ulteriore noxa evanuerit integre. Caeterum graviora nunquam passus, decimo dein & sexto fere vitae anno ex acuta febre aeger, per plures aegrotabat fatis vehementer dies, interea vero convaluit rursus inde brevi, neque porro aliquid inde mali passus fuerat.

Immunis ergo, atque fortis, haereditario tantum malo plures per annos discruciatum se sensit. Haemorrhoidum scilicet tumidissimarum singulari valde enato malo: Quod in incredibilem quidem magnitudinem excrescens incommodissimum diu toleravit, quum & enormiter emineret, atque maximam simul sanguinis sinceri, purissimique, copiam quotidie salientem effunderet, tum ex suffocato etiam humorum cir-

cum ductu in malignum tandem ingenium degenerasset, ita, ut minax admodum remedium efflagitaret quam maxime: quum neque atrocitatem doloris exquisitissimi ferre posset ulterius, & neque gangraena a praetumidis inflammatis partibus videretur abesse. Consuluit itaque tunc temporis me super hoc malo, quod victu leni, pacantibus remediis externis, internisque, perfecte ablatum, corpus dein reliquit vegetum, perfectissime sanum, neque vel minime culpandum, integri sesquianni spatium. Quum ergo magno hoc malo liberatus esset, absque ulla sectione, ulatione, vel vasorum luxuriantium constrictione, sedulo imprimis quotidie animadvertebatur, an forte mali quidquam appareret, quod succederet post sanatas haemorrhoidas? ut ei ocyus, si vel minimum forte deprehenderetur, iretur obviam. Neque id modo, quia post praeeuntem divum Hippocratem omnes deinceps Medici admonere, a curatis his multa saepe, & mira, mala succedere, quae longe funestiora ipsis forent haemorrhoidibus; sed vel ea imprimis gratia, quod Illustris Pater defuncti, olim haemorrhoidibus tumidissimis laborans, hinc muneri suo militari equestrique prorsus impar, extirpandas has urendo & secando postquam curaverat; anni deinde a perfecta curatione

ratione spatio satis bene valuit, dein per duos menses difficultate spirandi laborans, in vomitus enormes sanguinis incidit, qui decem dierum decursum hinc protracti, vitam abstulere. Sed pervigil in eventum intentissima cura nihil quidquam observare valuit tanto spatio temporis, unde ullam omnino actionem corporis vel impeditam colligere daretur.

Et quidem animadversione dignissimum in primis hoc habetur, quod integro sesqui-anni spatii decursu nihil quidquam in voce mutatum fuerit. Quum enim naturae beneficio vere masculam barytonam hanc haberet, eandemque ad modulos musicos sedulo, diuque, ad perfectionem usque excoluisset, hinc cantandi suavissimus esset peritissimusque artifex, absque ullo impedimento, sine incommodi sensu lente, parceque, sustentatum spiritum, ultra quod credibile producere valebat, atque in longam plane moram extendere. Remansitque inculcata haec, & plane singularis, facultas per omne hoc tempus, donec ipsum lethale malum primo se manifestare inciperet.

Quin etiam in deambulatione, cursu, atque saltatione, non modo post hanc curationem

tionem membra flexilia, molliaque expertus est brachia, sed & animam adeo constantem, fortemque, ut nec fatigationis appareret quidquam, nec thoracis, pulmonisque, ullum vitium; imo vero vix erat videre alium, qui de facilitate respirandi, pe-torisque vi, cum eo certare potuisset.

En, mi lector, talis erat Illustrissimus Marchio ab ineunte aetate, talis erat sesqui anno postquam ab terribili haemorrhoidum malo liberatus usus fuerat sanitate integra, illibata. Haec ego Tibi sermone plano, & sane vero, ob oculos ponere conatus fui: ut, priusquam caetera perlegas, haec omnino explorato cognoscere velis, tecumque serio inprimis considerare, quidnam mali in tali corpore nasciturum praevideres ex scientia medica, quidnam prae caeteris futurum metueres? Crediderim enim in omni historia morbi anatomice conscribenda, & perlegenda, in usus medicos, omnino opus esse, naturalem corporis habitum, morbos praegressos, vitae genus, curationes adhibitas, examussim primo addiscere, antea quam de morbo agi incipiat, quo aeger occubuit. Aegre hinc haud ferēs, nec importunam habebis, primam hanc historiae partem, licet minus peritis rerum medicarum forte ut supervacanea explodi possēt.

Hos

Hos vero saepe expertus minus idoneos censores, moratus nunquam, accingo me ipsi funesti, & mirabilis omnino, morbi historiae contexendae.

Incepit igitur Illustri Marchio persentire imminui primo integritatem optimae valetudinis decem mensium & dimidiati spatio, antequam violentia morbi interiret. Etenim exquisitissimus plane, & perpetuus dolor occupabat primo illam corporis plagam, quae ab aegro sub laeva indicabatur scapula versus thoracis interiora; hinc vero per sinistram pectoris partem deinde se diffundens pari saevitie increfcebat. Quum vero acerbitas horum cruciatuum quotidie intenderetur acrius, simul tota lateris hujus regio in sede sua interna inprimis torquebatur. Quodque augebat magis doloris vehementiam, tussis accedebat molesta non modo assiduo irritatu, quieti adversa, sed distentu laterum quassatorum intolerabilem in illo loco dilacerationis sensum perpetuo incutiens. Consulti super malo medici sapientes rheumaticos vocabant dolores, atque iis quidem aggrediebantur remediis, quae ipsa ars ad hanc mali speciem quam fidissima dicitur, at frustra penitus! quum tantum abesset ut mitescerent ad data haec subsidia, ut contra insurgeret malum cu-

rando, semperque quo magis augebatur, eo simul sub dimidiata thoracis sinistra parte inprimis se figebat immobile plane, nec arte ulla loco movendum occupato, nec leniendum unquam. Ergo nec levare misso aliquoties sanguine, nec datis ex aperientium classe remediis lectissimis, quin & olea eludere, ipsa soporiferorum sopimenta spernere. Ubi aliquamdiu, & omni quidem hora gravius, luctatus fuerat cum hisce doloribus, infestior longe, atque crudelissima tortura saevior interna pectoris sub mamilla sinistra, exercuit; ejus sane violentiam adeo abnormem esse, atque intolerabilem omnino, testabatur, ut ferendo se haud esse, palam clamaret. Ita Nobilissimus aeger noctes, diesque, extortus, gemitu & ejulatu se, praesentesque fatigans, vix poterat ullam dare corpori lassato requiem, ullam ferre positionem tolerabilem; quare neque somnum ullum oculis videre valebat, neque refici blanda quiete. Tandemque eo pervenit tristissima morbi facies, ut in lecto sedere cogere, corpore quidem utcunque erecto, sed antrorsum tamen trochi instar incurvato, cubitisque ita pulvinari femoribus imposito innixus, ut miserrimam omnino speciem exprimeret. Attamen naturae omnino adversus hicce corporis positus id subin concedebat solatii, ut paucissimo

mo tempore requiescens doloris excessus spatium daret parcissimo somno; quum interea paulo post dira cum anxietate turbatus excitaretur in easdem profus miserias relapsus.

Talis erat imago morbi, quum Illustris Comes de Waffenaer, Twikelae Dynasta, qui sapientia & virtute ad exemplum ornatus eximium natalium splendorem morum nobilitate superat, me quam humanissime rogaret in consilium ocyus habendum cum Medico domestico, verebatur quippe, ne urgens malum opprimeret quam citissime aegrum.

Ventum ergo ubi ad deliberandum fuerat, exposuit Vir Eruditissimus, Jacobus de Bye, Medicus expertissimus, quam accuratissime omnem memoratam modo historiam mali; aperte simul enerrans diversissima remedia, atque varias plane vias, quae tentata fuerant in solamen, curationemque, morbi terribilis, deplorando pariter infaustum penitus successum, contra invalescente quotidie vi mali; quae omnia postquam diu admodum perpenderamus, neutri constitit de natura ipsius morbi, neque vel de sede affecta. Doctissimus quidem Medicus de Bye, quum vidisset magnam

gnam saepe spissioris pituitae excreationem summis anxietatibus successisse, eo inprimis inclinabat, ut crederet Vomitam ad latera pulmonemque latere; atque sane omnis veri species ab hac sententia non aberat. Neque tamen credere quivi id mali urgere Nobilissimum Aegrum: quoniam caetera fere illibata perstarent, solis anomalis hisce Symptomatibus urgentibus afflictum corpus. Rogatus vero ipse de indole mirifici morbi opinionem propriam, meditatus diu, omniaque animo versans mecum, respondi, nescire quidem me, quid ex vero statuerem de interna conditione rarissimi, nec unquam prius oblatis mihi, morbi; caeterum censere, quod universa, & singula, symptomata docerent, quod instrumenta dilatando pectori propria haud ferrent eam contractionem, qua partes musculorum vere agunt, partes vero thoracis dilatandae in inspiratione reniterentur expansioni suae, hinc utrisque immanis dolor, hinc & summa spirandi molestia, atque suffocationis metus. Atque ea quidem prolata in diagnosin ubi satis placere videbantur, suasi, ut decocta emollientissimorum pannis laneis excepta undique externe applicarentur illis pectoris plagis, quae intra inspirandum praecipue moventur, ad costas inprimis, harum cartilagineas, & sternum; ut dein noctes
dies.

diesque appositu corporum calidorum sustentato tepore, foveretur perpetuo thorax, in balneo veluti positus. Praeterea consului simul & similia interne hausta assiduo eadem praestarent interno corpori, & copia satis liberali, & repetita saepissime. Victus autem de lacte, jure carniū, ole-ribus mollissimis, pauca copia simul, at geminata saepe etiam commendabatur. Tum & inhalatio vaporis tepidi per vias aëris in pulmonem continenter suadebatur instituenda. En, mi Lector, haecerant sola, quae intentissimi animi cogitatio excogitare valebat in alicujus spem solatii. Atque ea quidem omnia quam exquisitissima cum cura ita peracta fuere; tantumque ex his sollicitissime applicatis levamen ortum, ut omnes in fallacem erigeret spem successus exoptatus rei, mitigabatur quam maxime doloris acerbitas, adeo prius intolerabilis, neque etiam postea usque ad mortem rediit unquam illa, qua prius saevitie; imo vero blanda interpolabatur requies, suavissime aegrum refocillans. Sed vanas hominum spes, & coeca gaudia! Tussis molestissima succedebat, noctes, diesque, conquassans aegrum, nihil tamen, nisi magna vi expressum tandem gluten, in ipsa aqua tenacissime cohaerens, excreans; neque haec vel demulcebatur oleis, nec expectoranti-
bus

bus levabatur, Opio quidem sopiri visa pro tempore, assurgebat ilico violentior. Quin & exoriebatur saepe instantis suffocationis funestissimus sensus, quo jamjam quasi enectus ubi erat, nec animam ducere compos, tandem summo inspirandi molimine reflexo capite, retrotracta cervice, thorace elevato, aërem vi trahebat in pulmones cum sono tremendo, atque rauci gutturis clangore, haud aliter, quam si sonitum intensissimum audivisses; ardeae stellaris, quem Butorium vocant quo sane nihil aliud ingratius, magisque terribile quid percipere potuisses; tum momento postea longe liberior iterum aderat spirandi facultas. Ita tamen, ut, quo tempore deinceps usque ad mortem, intervalla lenissima haberet, nunquam vel exiguo spatio temporis posset decumbere vel in dorsum, vel in alterum latus, neque & jacere pronus: quoniam ad minimum corporis inflexum ilico praesentissima urgebat suffocatio, adstantes intentata morte territans; cogebatur ergo continenter sedere, noctes diesque, corpore erecto, extenso collo, levato capite, cujus dormiturentis vel levis mutatio tandem evadebat prorsus intolerabilis. Interea lassum corpus si fessus de sedili levare conaretur, mox ad levissimum hunc conatum luridae faciei subnigrescens color, venarum per vultum tumentem elatio,

tio, protuberantes oculi, anhelitus ad imilia, morientem pingebant hominem. Nec nisi sedenti per raucum sonitum reddebatur aliqua requies. Quando vero animosior paulo impetu capto passus binos, ternos, progredi nitebatur, tum vero omnia descripta prius mala longe violentius insurgere: Denique doluimus videndo, quod paucularum vocularum pronunciatio similis evaderet tragoediae causa. Quod stupendum inter haec nobis videbatur, per omnia haec calamitosissima, quae distorquebant corpus, arteriarum pulsus fortis erat, constans, neque celeritate praecipuus, neque deficiens, sed sufficiens, qui universum corpus aequabili perfunderet calore, atque satis idoneo nutrimento, reficeret, sustentaret. Paucis modo ante obitum diebus vacillare subin deprehensa fuit haec cordis actio, atque pulsus deficere, vel intermittere. Usque ad Julii nonam miserrimam traxit vitam, cum diris quotidie & funestis colluctatus symptomatibus, itaque integro fere mensis spatio enectus, absque ullo interpolato levamine, nisi quandoque unica interdum horula. Quotidie interim crebriores atque violentiores simul insultus suffocantes, qui in vigore vultum jam semper reddebant, qualem supra descriptum dedimus horrendum. Clyisma simplex brevis
 sola-

solatii speciem adferebat. Quin etiam summae praecordiorum angustiae jam dudum effecerant, ut crederet ille, flatus esse, qui hypochondria obsiderent, distenderentque, urgebatque inprimis Medicos, ut cogitarent serio de remediis, quae dissipandis illis propria noscuntur: ita se curari posse, si origo, unde assiduo, absque fine, repullularent, auferretur. Magis quidem id credebat, quoniam fame ingenti, & assidua, agitabatur ad capienda alimenta, quae nactus avidissime ingerebat, & nisi praesentes omnimodo cohibere conati fuissent, ingenti devorasset copia: quamvis ab ingestis quam dirissime angeretur postea. Octiduum agebatur ante fatalem horam, quando incredibili cum gaudio experiebatur, haemorrhoidum fluxum sanguineum: hinc enim sanationem mali expectabat; voluerat semper, ut medici has arte excitarent, qui & id fomentis appositis jam tentaverant prius; accusabat tamen semper negligentiae Medicos, quod ab initio mali incepti non omnino ope vasa haec in plenum fluxum solvissent. Septimo Julii magnam satis cruori copiam alvo demisit, qui coactus in magna frustra apparuit. Sequenti die rursus multum sanguinis eadem evacuabat via; solito se alacriorem sensit, ut sustentatus per cubiculum aliquot progressus fuerit passus, quod sane
diu

diu ante haud potuerat fecisse. Sed fames simul illa die insatiabilis adeo, ut aliquoties comederet de variis esculentis, deglutiens jam absque suffocationis metu, atque angustiae ad praecordia sensu; ita & large coenabat, hilaris satis, quum experiretur jam facere sibi fas esse, quod a pluribus septimanis vetitum fuerat: quum nec unciam jussis carniū potuisset deglutire, absque imminentis mortis a strangulatu metu. Die tandem nono Julii, Vir Doctissimus Samuel Du Ry, Medicinae Doctor, atque expertissimus Practicus, qui felici consilio dudum illusterrimo Viro adfuerat, invenit aegrum, post crudelissimae noctis labores fere enectum. Nunquam suffocans magis oppressio corpus exagitaverat. Reperit decima matutina erectum sedentem in lecto, fere strangulatum: facies & collum praetumida, atque inflata, oculi turgidi, & trusi extra orbitas, color funestus luridus. Mente bona, voce forti, noctis labores Medico narrat, omni-que momento imminentis mortis pericula. Tum rogat Medicum, ut solvat venam; neganti regerit, ergone permittes, moriar? Medicus contra ait, licetne mihi mortem Tibi properare? Ipsoque hoc temporis articulo increfcebat immaniter suffocatio; mandat tamen famulo, jus recens ocys praeparet; intendebatur acutissima strangulatio incre-

G

dibili

dibili augmento se intendens, vultus nigrescebat de momento in momentum magis, intendebat omnes conatus possibiles ad respirandum, prae immanitate suffocationis totus vultus jam nigredine suffusus sanguine perfecte Aethiopem referebat, rogans tum uxorem, ut funderet ad Deum preces pro ipso, frustra que novissimos adhibens conatus ad inspirandum aërem defecit, pronoque in pectus capite exspirat, in lecto sedens manet a morte donec componeretur corpus.

A morte ocyus triste obitus nuncium detulit ad me Eruditissimus Du Ry, modumque mortis narravit, ut quotidie de morbo conferre mecum assuetus fuerat, quo ex communi cuncta consilio agerentur. Rogavimus facultatem incidendi cadaveris; ut disceremus oculis causam anomali adeo morbi; atque ab Illustrissima hanc familia impetravimus sequenti die instituendam. Ego interim, qui omnem historiam satis intellexeram, collegi memet, atque severe examinavi, an perspicere possem veram tantorum malorum causam, tentavique omnia versans vel jam praedicere, quidnam aperto corpore reperturus forem insoliti, quamnam in primis affectam partem. Sed, O Medici, palam profiteor, nihil quidquam certi statuere super hisce potui. Tu, mi Lector, si tanti haecce
putes,

putes, priusquam sequentia evolvis, excute, quaeso praemissa, & vide, an praevidere ex illis perpensis queas, quaenam defuncti corpus conspicienda dabit.

Postridie utique Doctissimus Du Ry, expertissimus Chirurgus Porcher, & ego, lustrando cadaveri nos accinximus praesente simul Viro Nobilissimo, Arman Hardy de Vique, defuncti avunculo. Mox, uti in his soleo, universum corpus primo extrinsecus, undequaque, intentis dum perlustro oculis, in toto nusquam vel menda apparuit, nihil sane, quod aegrum culparet, sed omnia illibatae sanitatis notas prae se ferentia; neque ullam in corpore plagam animadverti, ubi assurgens tumor, alienus color, aut durities insolita, latere quid maligni subtus portenderet; quod sane palpans undique digitis miratus sum penitus, quum omnino putassem aliquid insueti inventum iri circa hypochondria. Monebam interim praesentes, ut mecum viderent, quam bene torosum, atque sanum cerneretur, post longam adeo inediam, post tot sustenta mala, corpus, quod ne emaciatum quidem appareret. Sed simul rogavi, ut notarent, quod abdomen aequabili, magna fatis, mole, molliore tamen, promineret, atque tenderetur.

Ita quidem, ut elatus hic tumor perfecte referret eum, qui in abdomine sani hominis observatur, quoties largiore passu refectus fuerit. Praedixi simul reperiendam fore causam absconditam hujus tumoris, quum in ingesta prius referri haec neququam posset.

Quibus prius animadversis, lenem, suspensa manu, sectionem molitus sum a costa dextra prima per solam cutim, quam direxi supra loca, quibus ossea costarum extremas segmentis earundem cartilagineis committitur. Quod mirum rursus, pingue stratum commune cuti suppositum opimum satis, ut in bene se habente corpore, apparuit. Persica tunica pingui, carneque, dein commissuris ossium & cartilagineum costarum solutis, qua potui prudentia transcidi membranam hoc in loco, quae thoracem fucingit. Quo vix exigua plaga in uno loco perfecto, obstupui statim, quum viderem ex elata hac supini corporis parte sursum exilire cum impetu, pressam quasi lympham tenuem, flavam, inodoram, copiosam. Meditabar paululum, quid hoc rei foret, anque forte suffocans pectoris hydrops origo fuisset malorum? Postquam prosiliens primo latex spongiis absorptus non turbabat amplius visum, perrexi membranam pectoris juxta decursum modo descriptum persecare, vidique continenter effluere, sed sine impe-

impetu jam, aquam: quum jam proprio tantum pondere dilaberetur, prius compressu ambientium partium acta urgeretur. Quantum dein per angusti vulneris hujus inflicti rimam introspecti poterat, ante partium a se invicem divulsionem, apparebat pectus aqua velut plenum. Verum immisso dein digito per vulnus sentiebatur pulmo texter in suo loco, ad superiorem thoracis membranam circa costas superiores, harumque cartilagineas quam firmissime accretus, atque affixus immobiliter. Verum nolui ulterius hoc latus pectoris destruere, priusquam alterum pari modo fuisset aggressus. Itaque sinistro in latere omnia eadem simplici sectione perficiens, quae prius huc usque in dextro, non offendo aquam; sed in loco antea descripto in hac laeva parte sub synchondrosi costarum nunc inveni pulmonem sinistrum membranae succingenti continuata accretione affixum, a suprema nempe thoracis parte, usque ad ipsum diaphragma, quin etiam ad septum medium ipsum; ut a jugulo, juxta costas, ad convexum diaphragmatis pulmo undique a digito inserto exploraretur affixus.

Quae posteaquam praesentibus examinanda praebueram atque diligenter notanda, cogitavi, nihil convenire magis ad interiora fidelibus subjicienda oculis, quam ut sine

ulla partium a naturali situ mutatione pectus jam aperirem. Ergo conabar sternum, cum accretis utrimque & relictis cartilagineis segmentis, a costarum ossibus sectione diremtis, inferne separare, atque prudenter dividere leniter elevatum a membranoso corpore, quod a membrana succingente utroque de latere pectoris sub sterno concurrente factum nascitur, sterno accrescit intercedente mire fabricata ex cellulis subtilissimis membrana, atque pericardio dein & mediastino originem praebet; putabam quippe, dein etiam infra a diaphragmate sterni finem, arcusque cartilagineos, diffecare ita, ut illaesis caeterum in thorace partibus, elevato sterno, in pectus libere posset introspici.

Haec igitur hac arte aggressus mirabar statim, quod ad membranam succingentem, qua parte cartilagineis costarum segmentis subjacet, inveniretur moles ingens, firmiter accreta; quae quum a natura pulmonum penitus aliena appareret, qui hic loci liberi semper fluctuant, primum fecit, ut praesentes admonerem mirabilis quid, & insueti plane, se prodere, conicere necdum posse, quid foret. Immisso digito per inflatum prius vulnus, lente divello membranam; cujus ope quidquid illud foret corporis accreverat cartilaginum involucris & sterni. Atque ubi hanc separationem ab utroque late-

latere, hac ratione, peregeram quousque potui, tunc sterni infima sectione a diaphragmate divello, do illud prudenter parte infima elevandum sursum, interim membranam ipse cellulofam sterni succretam discindo, atque ita tandem totum sterni os, una cum cartilagineis costarum segmentis sursum retrorsum in faciem obvelatam reclino. Patebat tum ad spectus in thoracem, atque ad septum medium plena omnino erat corpore, coloris albi, satisque sani; nisi quod in medio hujus superficiei vomica exigua, quae sub medio haeserat sterni, se offerret, in qua materies liquida, lactei coloris, atque etiam fere tenacitatis, utique purulenta non erat. Ostendi mirum hoc portentum adstantibus, nec erat, qui divinare posset, quidnam esset rei? Igitur digitis undique superficiem attrecto, dumque palpo undequaque, reperio massam consistentem, satis duram, fere ubique sibi similem. Oriebatur quidem ex supremo omnino cavi thoracis fastigio, ubi ex ipsa membrana ibidem pectus cavum succingente adeo lato sane principio originem ducebat, ut supra jugulo, anterius sterni, retro ope mediastini totius vertebrae thoracis, accreta, totum illud spatium oppleret, ad latera vero utrimque versus costarum media in quatuor quidem uncias Pedis Rhenolandici,

& ultra, se extenderet. Decurrebat corpus hoc pari forma, sed versus inferiora sensim dilatatum, caeterum toto suo decursu vertebris manens accretum sternoque, usque ad ipsum diaphragma, cui dein lato expansu massae suae antierius se affixerat ita, ut primo appareret totum septum occupare; sed in postremo examine constitit, pericardium cum corde, suisque vasis maioribus retro deorsum pulsam, ibidem septi partem reliquisse liberam. Quo perculli terrore monstrum hoc informe, ingens, hic loci, in cippo naturali nobilium viscerum conspexerimus, contrectaverimus omnes, Tu mi Lector cogita! Resecti paululum ulterius idem, propiusque explorare aggressi invenimus, quod in sinistro thoracis cavo, longe major moles hujus tumoris, quam in dextro, erat. Namque in laevam hanc pectoris cameram adeo se diffuderat, ut hanc totam fere solus impleret; unde & pulmonis lobos huic cubiculo naturaliter inclusos ita arctaverat, compresseratque contra membranam succingentem, ut eosdem & aëri reddiderit, & sanguini penitus impervios; quinimo eodem appressu effecerat, ut horum compressorum loborum membrana penitus, nec seperabiliter, concreverit cum ipsa superficie hujus tumoris, cum tota membrana costas succingente ubi lobos

lobos hos contingere poterat pulmonum, atque inferius cum diaphragmate, qua parte & hoc potuerat attingere depressus pulmo. Apparuit sic satis, primam sedem mali, unde se deinde extenderat, in laeva parte pectoris sub scapula alta fuisse, unde expansu suo acerrimi sensus membranas distorse- rat, dolores enormes pepererat.

In dextro pectoris thalamo valde se quidem diffuderat tumor, ita tamen, ut ibidem multum sane compressos pulmonis hoc in latere lobos utcumque paucis aëri apertos reliquerit, quin & eo trusa majora vasa corde egressa, eo cor cum pericardio ipsum adegerit. Tumor autem quum superius, ubi angustior Viris thorax, magis impedi- ret comprimendo lobos pulmonis dexteros, quam inferius, ubi latior sensim laxatur, hinc respiratio videtur exercitata tantum fuisse in hac parte thoracis dextra inferiore, aërque tum ducendus fuisse per bronchiorum su- periora angustius compressa, hinc violento adeo molimine opus fuisse, ut per has angustias aërem in infima loborum dexterorum, ubi sola respiratio, ergo & circuitus sangui- nis, poterat exerceri, ducere posset. Hinc illisu rapti celeriter aëris ad cartilaginea compressa bronchia raucum illum dedisse in summa spirandi difficultate sonum. Porro lobi pulmonum dexteri cum membrana

fuccingente non nisi in superiore parte ac-
creverant: sed cum latere molis descriptae
expanso in hoc cavum in medio concreve-
rant penitus, ut & hic pulmo suo in officio,
vel hac quoque de causa impediretur. Co-
nati sumus dein totam hancce massam sepa-
rare quam cautissime a partibus, quibus-
cum concreverat, quod circa pericardium,
pulmones, & imprimis circa magna vasa san-
guinea, fere impossibile fuit prosequi: quum
ibidem vasa immerfa & intricata facile lae-
derentur, effuso cruore festinantibus moras
assiduo injicerent. Utique massa ruditer
separata, moxque bilanci appensa, pepen-
dit libras sex vulgares, cum dodrante, erat-
que interim compagis levissimae, unde ma-
gnitudo molis ingens facile perspici potest.
Totum hoc corpus coloris erat candidi in-
star purissimi sevi. Si transcinderetur, li-
quor lacteus, pauca copia, hinc inde exstil-
labat. Caeterum unum consolidatum cor-
pus erat, in quo nullum omnino vas con-
spicere liceret, nisi magna vasa, circa quae
circumcreverat. Neque etiam ulla mem-
brana, praeter externam ambientem, in ipsa
interiore parte massae cernere erat; ut ne-
que in cellulas ullas, vel loculos, diducta
appareret. Verum attrita inter digitos pin-
guis instar olei liquefcens difflebat. Qua-
re igitur verum Steatoma fuit. Hoc vero
natu-

naturalis pinguetudinis abnormem copiam intra unius extensilis valde involucri membranosi cancellos aggestam esse, Clarissimus Ruyschius dudum vero experimento comprobavit, enarravitque immensas moles, in quas adaucta quandoque deprehensa fuisset. Utcunque vero ingentes Steatomatum massae fuerint, si tamen in sartagine leni igni lente committuntur, liquefcunt penitus, atque in pingue diffluens totae quantae deliquescent, incredibiliter parva membranula non soluta relicta.

Nihil interim conspectu fuit mirabilius, quam mutata ab habitu naturali viscerum in thorace positorum facies: quum enim moles fere septem libras pendens coërcitum ossibus pectus impleret, totum diaphragma deorsum pressum fuit intra abdominis cavum, unde hoc densum prominulum effecerat, & praetumidum, quem admirati fueramus primo, ventrem. Pericardium, diaphragmati innexum, hoc sequutum erat, unde illud cum contento corde ad infima pressum, loco a naturali longe alieno situm, deprehendebatur. Namque pars septi medii, cui pericardium circumnascitur, detrusa deorsum haerebat infra umbilici altitudinem cum corde contento, proindeque & mediastinum adeo quoque distractum, distentum, atque clongatum, fuerat. Imo & ipsa sanguifera

guifera vasa, quae pericardio egrediuntur, in eandem longitudinem extensa apparebant. Pulmonibus autem quid contigerit, jam antea accuratissime describere conatus sum.

Nos vero, posteaquam stupenda haec in pectore repereramus, putavimus, manifestas satis causas detexisse in cadavere, a quibus liquido intelligi posset historia omnium illorum symptomatum, quae in decursu terribilis morbi fuerant observata, ne ullo quidem excepto; quin imo & mortis ipsius inevitabilis necessitas inde sequens. Quare opus non duximus corpus ultra discindere.

Vides novum exemplum humanae calamitatis! Ubi insons, blandus, pinguis, humor, sola copia abundans in loco arctationis impatiens, tam diros, tam mirabiles, tam insanabiles, morbos, mortemque tandem ipsam, produxit. Intelligis, quoties symptomata anomala penitus, nulli cognito aptanda morbo, in aegrotante apparent; toties cogitandum esse de causa insolita latente, quae evolventi casus anatomicos forte tum occurret, vel conjecturae probabilis oportunitatem praebebit.

Utinam valeret Medici exercitati ingenium perspicere tale malum primo in ortu, quando formari modo incipit! Utinam & tunc impedire nosset semel incepti luxuriant-

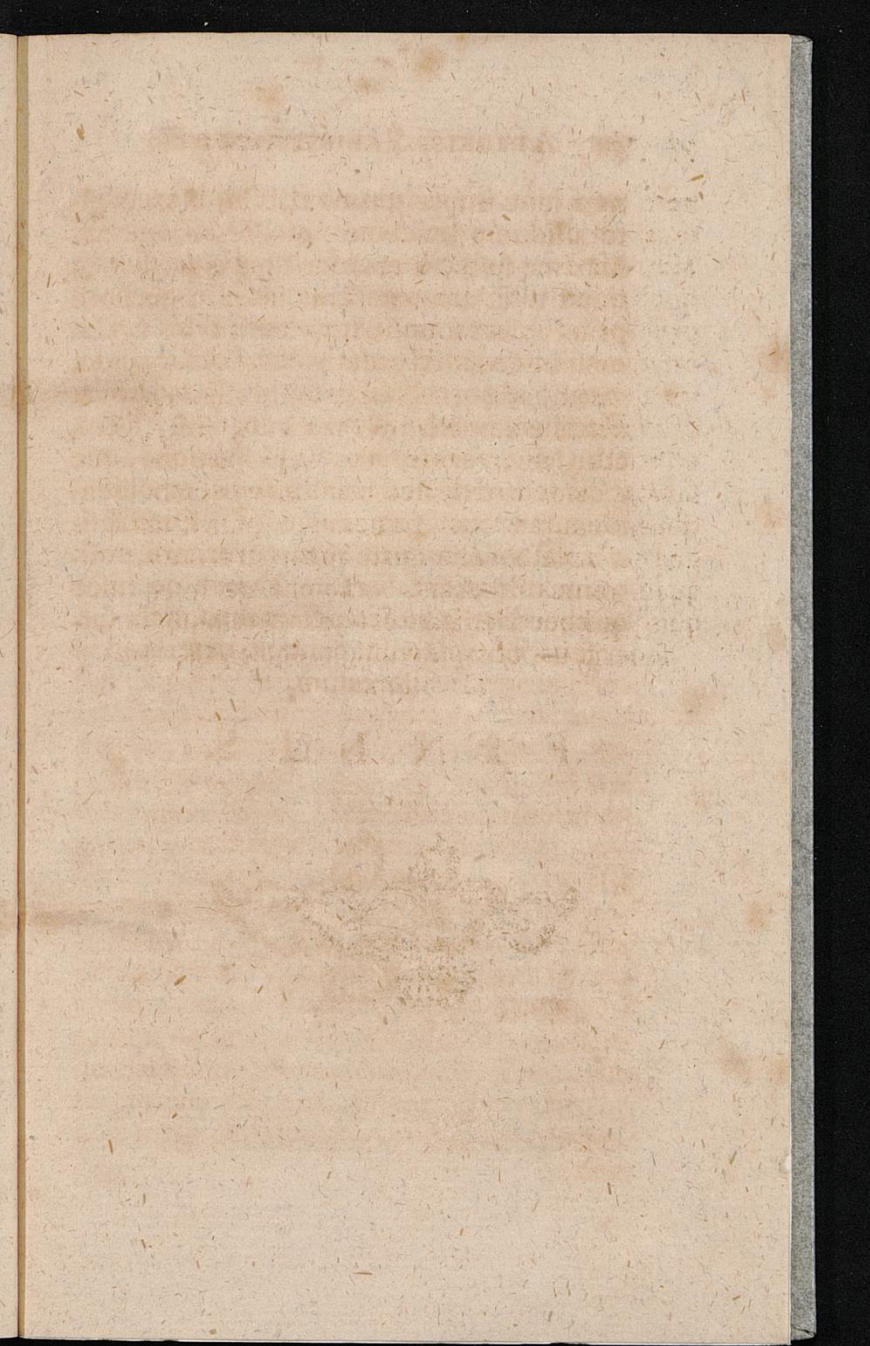
riantis pinguis ulteriorem diffusionem! Tum demum spes foret, mala haec cognosci, caverique posse. Semel enim formata nulla dein arte dissolvi, digeri, dissipari, queunt; nisi forte idoneus situs manui peritae ex stirpandi facultatem offerat. Neque vero novi haecenus repertam artem, qua pinguedo semel incipiens dilatare sua vascula, atque formare tumorem obesum praeter naturalem, coërceri queat, ne quotidiano incremento in moles excrescat immensas. Quum enim, in externis sub cute enata Steatomata, manui, pertractationi, potentibus remediis chirurgicis, exposita, non possint prohiberi ne augeantur; quid de interioribus putes. Sane quoties jactatorum turbam talia se posse glorientem audio, toties vellem, scirrhos, cancras, carcinomata, meliceridas, atheromata, steatomata, in exterioribus patentia, fidis auxiliis auferendo exemplum efficacis darent scientiae! sapientes enim talia extra potestatem artis esse candidi agnoscunt, tristes dolent.

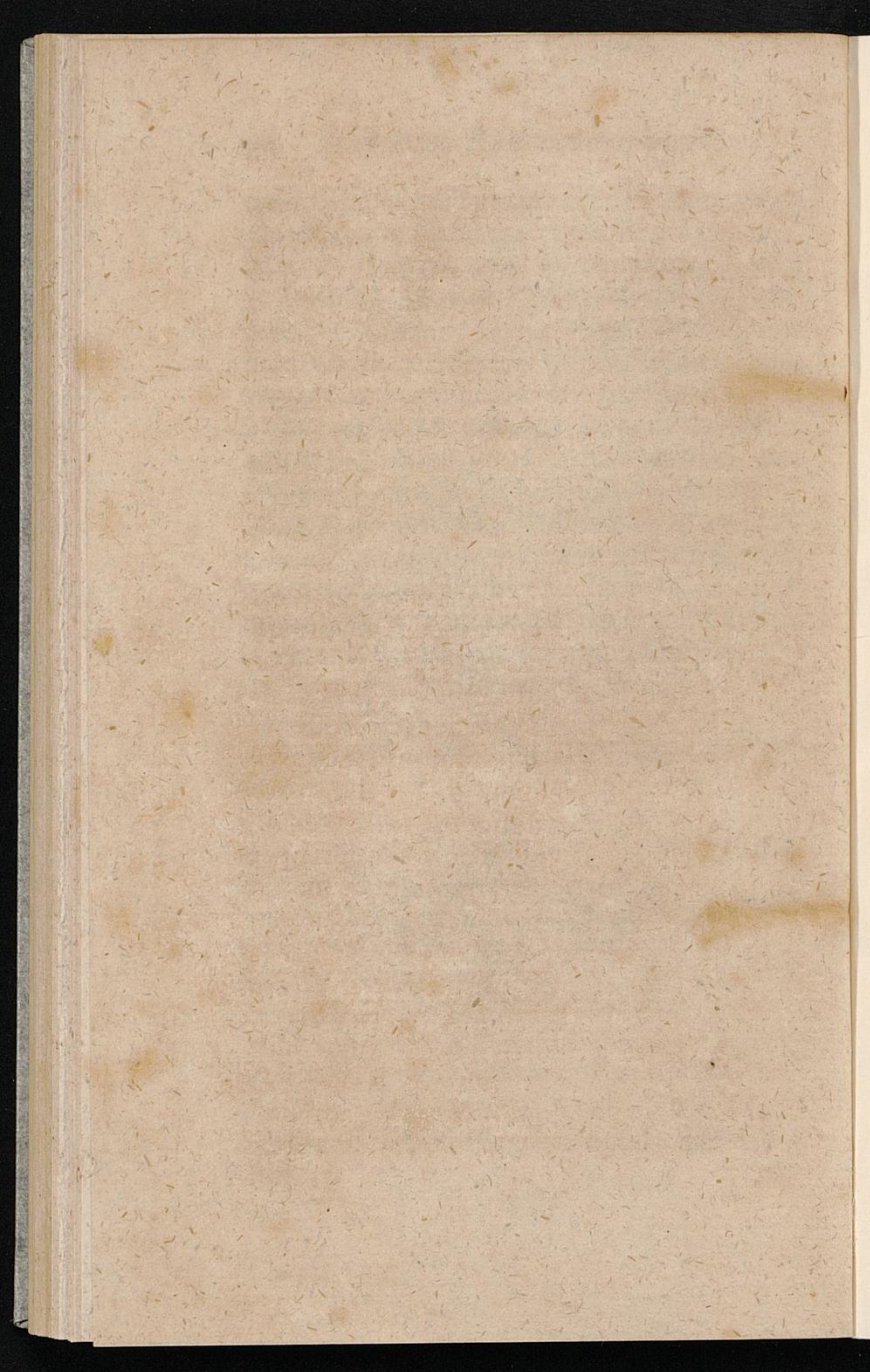
Sed heus, mi Lector, uno te velim, priusquam te absolvo. An sanatae haemorrhoides causam dedere primam tristi malo? Quum enim abundantem humorum, purique sanguinis, colluviem quotidie evacuari fuetam interceperit, in corpore retinuerit, huc forte deposuerit, credi posset, originem

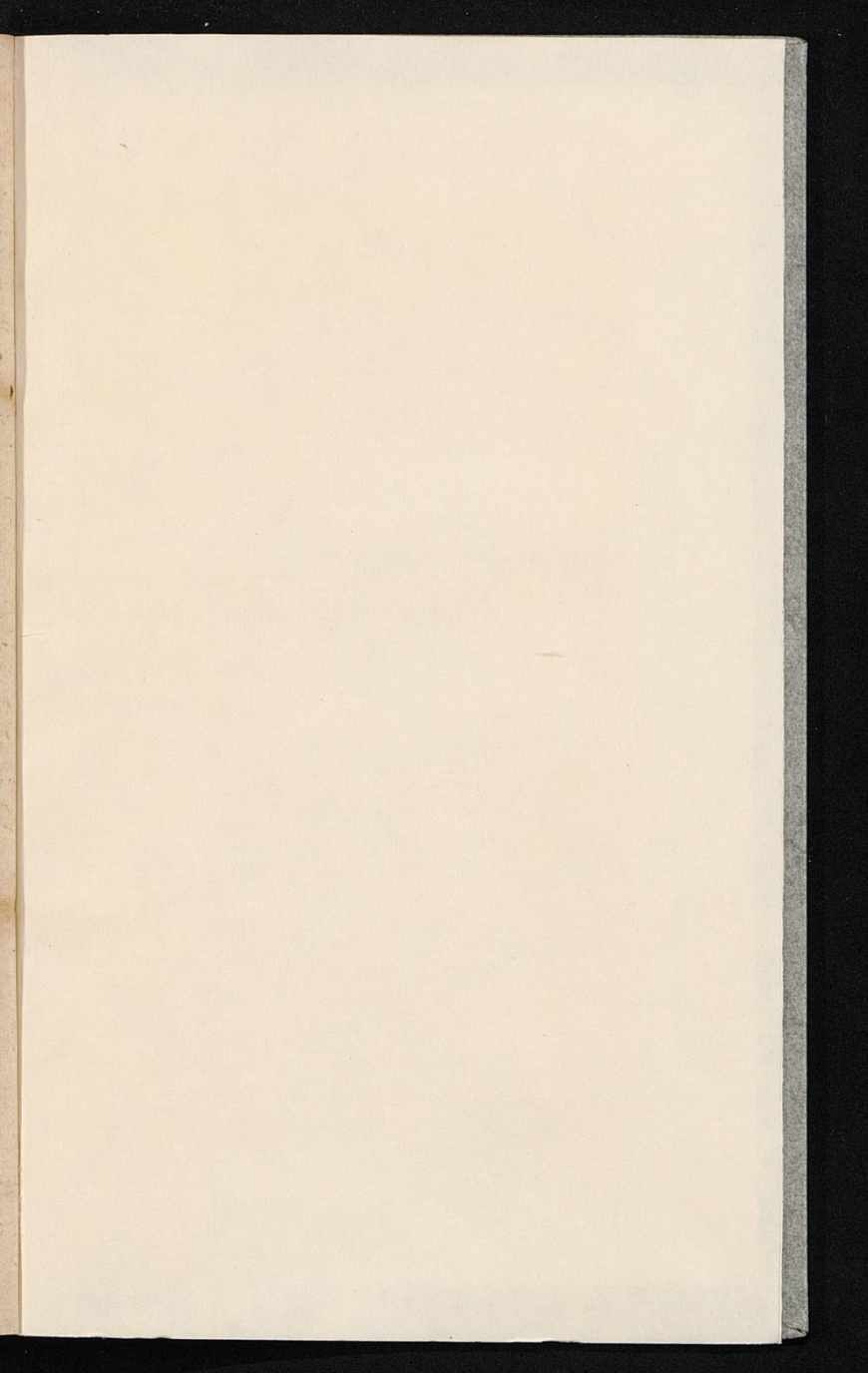
nem hinc tumori primo datum, incremento assiduum praeberi potuisse alimentum. Maxime suspicio augetur concepta, semel, quod nihil unquam talis mali in corpore prius observatum fuerit. Verum his tamen omnibus occurri posse videtur observando, vix ab haemorrhoidibus suppressis, sanatisve, nasci steatomata. Neque vero uestu, sectu, adstrictu, vel erosionem, vel ligationem, hic sanatas easdem fuisse, sed blandis, emollientibus, depurantibus, remediis. Quin & signa nulla plethorae usquam apparuere, postquam minus stillabant. Tamen de hisce quisque libere iudicato & sincere, mihi suffecerit, ita, ut vere contigit, descripsisse casum.

F I N I S.

4/66 ke
fr

